

Центральноукраїнський національний технічний університет

Економічний факультет

Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри ІАІАС,
доктор історичних наук,
професор
Василь ОРЛИК
«_____» _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
на тему:

**«Культурно-просвітницька робота бібліотек ЗВО
(на прикладі бібліотеки ЦНТУ)»**

Виконала: здобувач вищої освіти
II курсу, групи ІС-24Мз
ОПП «Інформаційна, бібліотечна та
архівна справа» спеціальності
029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна
справа»

_____ **НЕЧИПУРЕНКО Вікторія Сергіївна**
«_____» _____ 2025 р.

Керівник роботи:
кандидат філологічних наук, доцент
_____ Людмила ГЛІБОВА
«_____» _____ 2025 р.

Рецензент:
завідувач відділу рідкісних та цінних
видань КЗ «Обласна універсальна наукова
бібліотека ім. Д. І. Чижевського»
_____ Наталія ЗЕЛЕНСЬКА

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ІСТОРИОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

- 1.1. Історіографія дослідження
- 1.2. Джерельна база дослідження
- 1.3. Методи дослідження

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКИ ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

- 2.1. Історія становлення та сучасна структура бібліотеки ЦНТУ
- 2.2. Основні напрями культурно-просвітницької діяльності бібліотеки
- 2.3. Соціокультурні та інформаційно-просвітницькі проекти бібліотеки ЦНТУ
- 2.4. Використання цифрових технологій у культурно-просвітницькій роботі бібліотеки (онлайн-виставки, віртуальні екскурсії, публікації у соцмережах, співпраця з сайтом університету)
- 2.5. Оцінка ефективності культурно-просвітницької діяльності бібліотеки ЦНТУ

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ РОБОТИ БІБЛІОТЕКИ ЦНТУ

- 3.1. Сучасні тенденції розвитку культурно-просвітницької діяльності бібліотек ЗВО в умовах цифровізації
- 3.2. Інноваційні форми та технології організації культурних заходів у бібліотеці ЦНТУ
- 3.3. Удосконалення взаємодії бібліотеки з викладачами, студентами та культурними інституціями міста
- 3.4. Пропозиції щодо підвищення ефективності культурно-просвітницької діяльності бібліотеки ЦНТУ

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Сучасна бібліотека закладу вищої освіти – це не лише інформаційний та освітній осередок, а й активний учасник культурного життя університету. Вона виконує роль посередника між науковими знаннями, духовними цінностями й особистістю користувача, сприяє розвитку інтелектуального потенціалу студентської молоді та формуванню національної свідомості. У добу цифровізації та трансформації освітнього простору бібліотеки ЗВО стають платформами комунікації, культурного діалогу й творчої самореалізації.

Культурно-просвітницька діяльність бібліотек спрямована на задоволення духовних, естетичних і пізнавальних потреб користувачів. Вона охоплює організацію масових заходів, книжкових виставок, зустрічей із відомими діячами науки й культури, реалізацію соціокультурних проєктів та ініціатив. Така діяльність не лише популяризує читання, а й формує позитивний імідж бібліотеки як відкритого культурного простору.

Бібліотека Центральноукраїнського національного технічного університету (ЦНТУ) – один із провідних осередків наукової, інформаційної та культурної діяльності регіону. Її робота тісно пов'язана з вихованням духовних та моральних цінностей молоді, підтримкою творчих ініціатив студентів, розширенням культурного простору університетської спільноти. Особливої актуальності набуває вивчення досвіду бібліотеки ЦНТУ у сфері культурно-просвітницької діяльності в умовах цифрових трансформацій, коли традиційні форми взаємодії з користувачами поєднуються з інноваційними цифровими технологіями.

Актуальність теми зумовлена потребою переосмислення ролі бібліотеки ЗВО як культурно-освітнього центру, здатного впливати на формування інтелектуального середовища, розвиток творчих здібностей студентів і зміцнення зв'язку між освітою, культурою та суспільством.

Мета дослідження – проаналізувати культурно-просвітницьку діяльність бібліотеки Центральноукраїнського національного технічного університету та визначити напрями її вдосконалення в умовах цифровізації.

Завдання дослідження:

1. Розкрити теоретичні засади та історичний розвиток культурно-просвітницької роботи бібліотек ЗВО.
2. Дослідити історію, структуру та основні напрями діяльності бібліотеки ЦНТУ.
3. Проаналізувати форми й методи культурно-просвітницької роботи бібліотеки.
4. Визначити ефективність реалізованих культурно-просвітницьких заходів.
5. Окреслити перспективи та можливості вдосконалення культурно-просвітницької діяльності бібліотеки ЦНТУ з використанням інноваційних технологій.

Об’єкт дослідження – культурно-просвітницька діяльність бібліотеки Центральноукраїнського національного технічного університету.

Предмет дослідження – форми, напрями, засоби та методи реалізації культурно-просвітницької роботи бібліотеки ЦНТУ в умовах сучасного інформаційно-культурного середовища.

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові методи аналізу, синтезу, узагальнення, систематизації наукових джерел, а також емпіричні методи – спостереження, опитування, інтерв’ювання, контент-аналіз діяльності бібліотеки.

Наукова новизна полягає у комплексному аналізі культурно-просвітницької діяльності бібліотеки ЦНТУ та виявленні інноваційних підходів до її реалізації у цифровому середовищі.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його результатів для вдосконалення культурно-просвітницької роботи

бібліотек закладів вищої освіти, розробки рекомендацій щодо впровадження нових форм і методів діяльності.

Структура роботи зумовлена метою й завданнями дослідження і складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ІСТОРИОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Історіографія дослідження

Питання культурно-просвітницької діяльності бібліотек закладів вищої освіти (ЗВО) посідає важливе місце в сучасному бібліотекознавстві. У вітчизняній науковій традиції воно розглядається крізь призму соціокультурної, комунікативної та інформаційно-освітньої функцій бібліотек.

Вагомий внесок у розроблення теоретичних засад культурно-просвітницької діяльності зробили О. Воскобойнікова-Гузєва [11], В. Горовий [14; 15; 41], О. Симоненко [60], які досліджували роль бібліотек як соціальних інститутів у формуванні ціннісних орієнтирів суспільства, особливо в умовах глобальних трансформацій. Науковці підкреслюють, що бібліотека ЗВО є осередком духовного розвитку студентської молоді, важливим інструментом культурної інтеграції та збереження національної ідентичності.

Проблеми інноваційного оновлення бібліотечної діяльності, зокрема запровадження цифрових технологій у просвітницьких процесах, розглядають у своїх працях В. Барабаш, Л. Глєбова, О. Коломієць [3], О. Онищенко [46], Г. Колоскова [34], К. Лобузїна [36] та інші дослідники. У центрі їхньої уваги – питання цифрової трансформації бібліотек, модернізації сервісів та створення нових форматів культурних заходів із використанням електронних ресурсів.

Аспекти соціокультурної діяльності бібліотек у кризових умовах розкрито у працях Т. Биркович, І. Вільчинської [5], Л. Кравець [35], Н. Захарової [26], Т. Пугач [56], О. Макарової [39], які акцентують на адаптації бібліотечних практик до викликів воєнного часу. Вони підкреслюють, що в цей період бібліотеки виступають не лише інформаційними центрами, а й осередками психологічної підтримки, громадської комунікації та збереження культурної пам'яті.

Окрему увагу в історіографії приділено питанню міжнародної співпраці бібліотек, зокрема в контексті підтримки українських бібліотек під час війни (В. Борисенкова [7], О. Сербін [59], Л. Дем'янюк [18], В. Горчинська [16], Є. Кабаренкова [30]). Ці дослідження відображають тенденції до формування глобального культурно-інформаційного простору, у якому українські бібліотеки відіграють активну роль.

Важливим напрямом сучасних досліджень є цифровізація бібліотечно-інформаційного середовища, розбудова електронних сервісів і платформ, що відкриває нові можливості для культурно-просвітницької роботи. Ці питання висвітлено у працях О. Лопати [38], М. Олексин [44], Г. Мельник-Хохи [40], Л. Сісіної [61] та інших. Їхні висновки демонструють, що цифрові комунікації сприяють розширенню аудиторії бібліотек і залученню молоді до культурних ініціатив.

Значну роль у сучасній історіографії відіграють наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського [23; 24; 25; 27; 28; 29; 64], у яких узагальнено досвід бібліотек різних типів і рівнів. Вони висвітлюють трансформацію бібліотек у відкриті соціокультурні простори, орієнтовані на формування гуманітарних цінностей, підтримку освіти та науки.

Нормативно-правову основу культурно-просвітницької діяльності бібліотек становлять закони України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» [48], «Про культуру» [53], «Про інформацію» [51], а також Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року [55; 65], які визначають місію бібліотек як відкритих центрів доступу до знань, творчості та культурного діалогу.

Важливими джерелами для дослідження стали також матеріали офіційного сайту бібліотеки Центральноукраїнського національного технічного університету [45], які відображають практичний досвід організації культурно-просвітницьких заходів, реалізації партнерських програм, впровадження інноваційних форм взаємодії зі студентською аудиторією.

Таким чином, аналіз історіографії засвідчує, що сучасні дослідження зосереджуються на інноваційних трансформаціях бібліотечної діяльності, збереженні культурної спадщини, інтеграції бібліотек у цифровий простір та розширенні їх соціокультурних функцій. Однак, недостатньо розкритими залишаються питання специфіки культурно-просвітницької роботи саме бібліотек ЗВО регіонального рівня, зокрема бібліотеки ЦНТУ, що й визначає наукову новизну даної роботи.

1.2. Джерельна база дослідження

Джерельна база дослідження сформована на основі широкого спектру інформаційних, нормативних та науково-аналітичних джерел, що дозволило всебічно вивчити проблематику культурно-просвітницької діяльності бібліотек ЗВО та конкретно бібліотеки ЦНТУ.

Важливе значення для теоретичного обґрунтування дослідження мають роботи Закони України, інші важливі нормативні документи, присвячені бібліотечній справі, інформаційним технологіям, культурно-просвітницькій діяльності та соціокультурним функціям бібліотек. Аналіз їх положень дозволив визначити сучасні тенденції розвитку бібліотек ЗВО, інноваційні підходи до організації культурних заходів, а також проблеми та перспективи впровадження цифрових технологій у культурно-просвітницьку роботу. Дослідження спирається на законодавчі акти України, що регулюють діяльність бібліотек і культурно-просвітницьку роботу: Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» [48], Закон України «Про культуру» [53], Закон України «Про інформацію» [51], а також нормативні документи щодо цифровізації, електронних ресурсів та інформаційної безпеки [49; 50; 52; 54; 55; 65]. Ці джерела визначають правове поле функціонування бібліотек як осередків культурного і освітнього середовища.

До емпіричних джерел належать внутрішні документи бібліотеки ЦНТУ: Положення про бібліотеку та її структурні підрозділи, систему

каталогів і картотек бібліотеки ЦНТУ (Додатки А – Д), звіт бібліотеки (Додаток Ж).

Використання цих джерел дозволило оцінити практичну реалізацію культурно-просвітницьких програм, рівень залучення користувачів та ефективність організаційних рішень.

До джерел дослідження віднесено відкриті електронні ресурси бібліотек, зокрема Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського [23; 24; 25; 27; 28; 29; 64], ресурси Державної науково-технічної бібліотеки України [19], міжнародні цифрові платформи та портали (Europeana [72], Biblioteca Digitale Italiana [70], ELAG [71]). Вивчення цих матеріалів дозволило проаналізувати досвід створення і використання цифрових сервісів для реалізації культурно-просвітницьких завдань.

Додатковими джерелами стали офіційний сайт бібліотеки ЦНТУ [45] та сайти партнерських установ, що висвітлюють актуальні події, культурні заходи, електронні проекти та інноваційні форми роботи бібліотеки.

Таким чином, джерельна база дослідження поєднує наукові, нормативні, цифрові та емпіричні джерела, що забезпечило комплексний підхід до вивчення культурно-просвітницької діяльності бібліотеки ЦНТУ та визначення ефективних шляхів її розвитку в умовах сучасних інформаційних і соціокультурних трансформацій.

1.3. Методи дослідження

У процесі підготовки даної роботи використовувалися комплексні методи наукового дослідження, які забезпечили всебічний аналіз культурно-просвітницької діяльності бібліотеки ЦНТУ та узагальнення сучасних тенденцій бібліотек ЗВО.

Теоретичні методи – до них відносяться аналіз, синтез, систематизація та порівняння наукових джерел, нормативно-правових актів, монографій і статей вітчизняних і зарубіжних авторів [3; 5; 14; 26; 60]. Застосування цих методів дозволило визначити концептуальні основи культурно-

просвітницької діяльності бібліотек, структуру та специфіку організації культурних заходів, а також виявити інноваційні тенденції в бібліотечній сфері.

Емпіричні методи – для збору і систематизації практичного матеріалу використовувалися спостереження, опитування та анкетування студентів, викладачів і працівників бібліотеки ЦНТУ. Ці методи дозволили оцінити ефективність проведених заходів, рівень залучення аудиторії, а також з'ясувати потреби користувачів у культурно-просвітницьких послугах бібліотеки.

Методи документального аналізу – вивчалися внутрішні документи бібліотеки ЦНТУ (плани заходів, звіти про проведені події, електронні ресурси) та матеріали офіційного сайту бібліотеки [45], що дало можливість дослідити організаційні, інформаційні та комунікаційні аспекти культурно-просвітницької роботи.

Порівняльно-історичний метод – застосовувався для зіставлення практики роботи бібліотеки ЦНТУ із досвідом інших ЗВО України та зарубіжних університетських бібліотек [3; 8; 34; 44]. Це дозволило визначити сильні та слабкі сторони організації культурно-просвітницьких заходів, а також перспективні напрями розвитку.

Аналітичний та статистичний метод – використовувався для обробки результатів опитувань, анкет та спостережень, а також для оцінки ефективності впровадження інноваційних форм культурної роботи. Цей підхід забезпечив кількісне і якісне обґрунтування висновків і пропозицій дослідження.

Моделювання та проектування – застосовувалися для розробки пропозицій щодо оптимізації організації культурно-просвітницької діяльності бібліотеки ЦНТУ, створення нових форм і форматів заходів, а також інтеграції традиційних і цифрових інструментів у роботу бібліотеки [3; 36; 44].

Комплексне застосування зазначених методів дозволило поєднати теоретичний аналіз і практичне дослідження, що забезпечило всебічне

розкриття проблематики культурно-просвітницької діяльності бібліотек ЗВО на прикладі бібліотеки ЦНТУ.

Висновки до розділу 1.

У першому розділі роботи було здійснено аналіз історіографії, визначено джерельну базу та описано методи дослідження, що стали теоретичною та практичною основою для подальшого вивчення культурно-просвітницької діяльності бібліотек ЗВО на прикладі бібліотеки ЦНТУ.

Історіографія дослідження показала, що культурно-просвітницька діяльність бібліотек ЗВО розглядається у науковій літературі як складова соціокультурної функції бібліотек. Було виявлено різноманітні підходи до оцінки ефективності заходів, ролі цифрових технологій та інтеграції інноваційних практик у роботу бібліотек [3; 5; 11; 26; 60]. Аналіз джерел дозволив окреслити сучасні тенденції розвитку бібліотечної сфери в умовах інформаційної трансформації та воєнного контексту.

Джерельна база дослідження сформована на основі комплексного поєднання наукових публікацій, нормативно-правових документів, внутрішніх матеріалів бібліотеки ЦНТУ, електронних ресурсів та міжнародного досвіду [19; 23; 45; 70–72]. Такий підхід забезпечив всебічний аналіз культурно-просвітницьких заходів та дозволив визначити сильні та слабкі сторони практики бібліотеки.

Методи дослідження поєднують теоретичні, емпіричні, документальні, порівняльно-історичні, аналітичні та моделювальні підходи [3; 36; 44]. Використання цих методів дозволило систематизувати теоретичні положення, оцінити практичну діяльність бібліотеки ЦНТУ, а також запропонувати шляхи вдосконалення організації культурно-просвітницьких заходів.

Таким чином, перший розділ створює науково-методологічну основу дослідження, що забезпечує комплексне розкриття теми та підготовку аналітичного матеріалу для подальшого розгляду сучасних тенденцій,

інноваційних форм і технологій культурно-просвітницької діяльності бібліотеки ЦНТУ.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКИ ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

2.1. Історія становлення та сучасна структура бібліотеки Центральноукраїнського національного технічного університету

Історія бібліотеки Центральноукраїнського національного технічного університету (ЦНТУ) тісно пов'язана з розвитком самого навчального закладу та становленням вищої технічної освіти у Кіровоградському регіоні. Її витoki сягають середини ХХ століття, коли у 1929 році було засновано Кіровоградський інститут сільськогосподарського машинобудування – попередник сучасного університету. Вже на початкових етапах діяльності інституту виникла потреба у створенні бібліотеки як науково-освітнього центру, що забезпечував студентів і викладачів необхідною навчальною та технічною літературою.

Рис.2.1. Кіровоградській філіал ХТШ, а з 1967 року інститут
сільськогосподарського машинобудування

У повоєнні роки бібліотека активно розвивалася разом із розширенням навчальної бази інституту. Книжковий фонд систематично поповнювався новими виданнями з технічних наук, сільськогосподарської механіки, економіки, математики, фізики, гуманітарних дисциплін. Протягом 1960–

1980-х років сформувалася структура бібліотеки, налагоджено каталожну систему, відкрито абонементи для студентів і викладачів, читальні зали, створено довідково-бібліографічний апарат. У цей період бібліотека стала важливим осередком самоосвіти, наукового пошуку та культурного життя студентства.

Після здобуття Україною незалежності бібліотека продовжила свій розвиток, орієнтуючись на нові освітні стандарти та потреби користувачів. У 2000-х роках у зв'язку з реформуванням навчального закладу в Центральноукраїнський національний технічний університет відбулася модернізація бібліотечної діяльності: запроваджено електронний каталог, створено власну базу даних користувачів, розпочато процес автоматизації бібліотечних процесів.

Сьогодні бібліотека ЦНТУ є сучасним інформаційно-культурним центром університету, який забезпечує освітній і науковий процес, підтримує академічну спільноту та розвиває культурно-просвітницький напрям. Її фонд налічує понад 400 тисяч одиниць зберігання, серед яких — навчальні, наукові, довідкові, періодичні видання, електронні ресурси та документи з фондів університету.

Рис.2.2. Фонди бібліотеки ЦНТУ

Значну увагу приділено створенню електронних колекцій наукових праць викладачів і студентів.

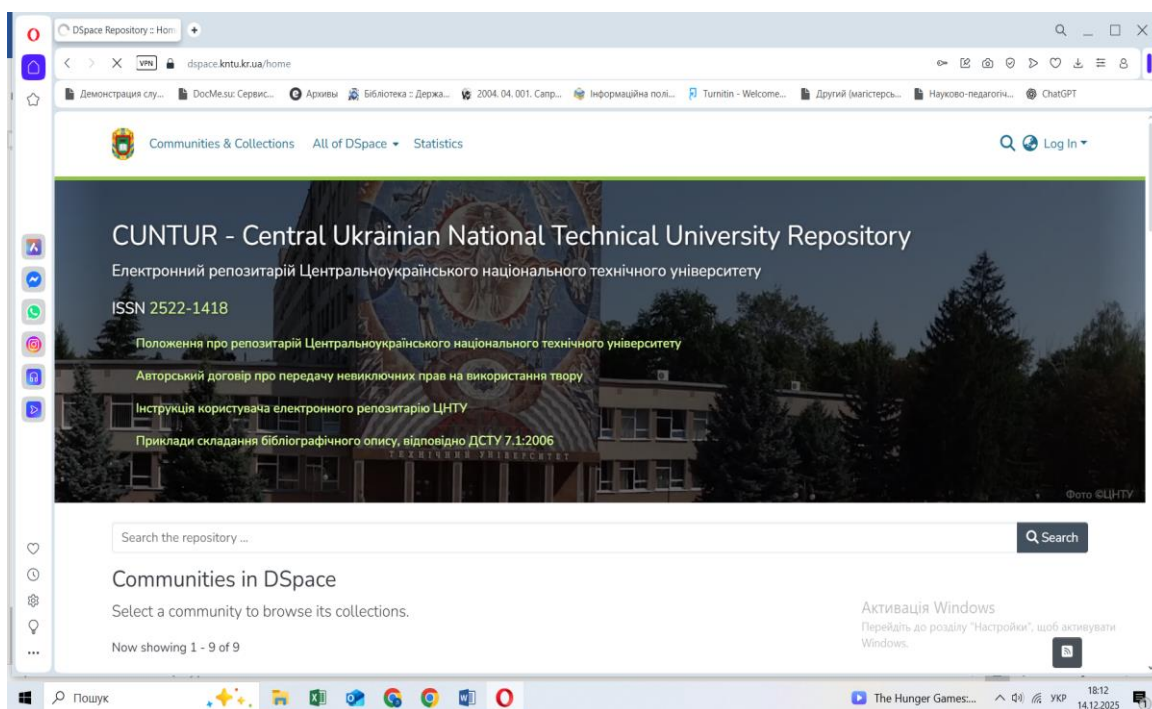

Рис.2.3. Електронний архів (репозитарій) ЦНТУ

Структурно бібліотека ЦНТУ складається з таких основних підрозділів:

- відділ обслуговування користувачів, який включає абонементи для студентів, викладачів і науковців;
- читальні зали гуманітарного, технічного та наукового профілю;
- відділ комплектування та обробки літератури, що здійснює передплату періодичних видань і формує електронний каталог;
- довідково-бібліографічний відділ, який забезпечує інформаційно-бібліографічне обслуговування та веде довідково-пошуковий апарат;
- відділ інформаційних технологій, відповідальний за розвиток електронних сервісів, наповнення сайту бібліотеки та взаємодію з цифровими платформами університету.

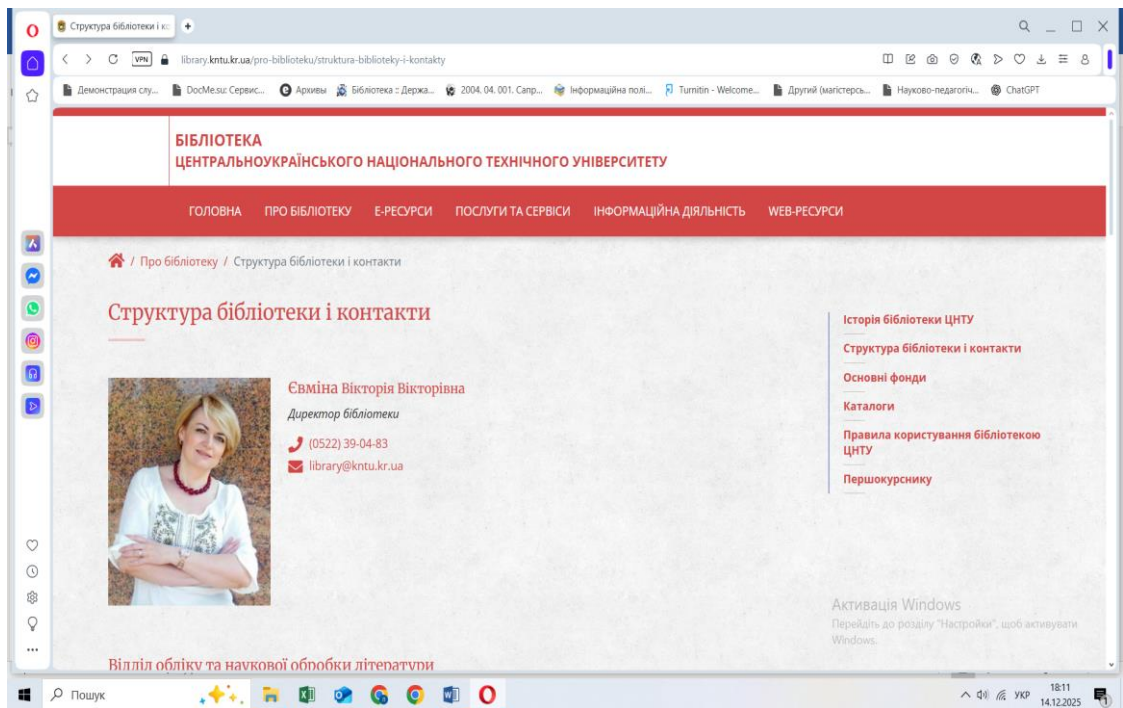

Рис.2.4. Структура бібліотеки ЦНТУ

У бібліотеці активно впроваджуються інноваційні технології: електронний каталог, система онлайн-замовлення документів, доступ до електронних баз даних, віртуальні виставки та публікації у соціальних мережах. У читальних залах створено комфортні умови для навчання, самостійної роботи та проведення культурно-просвітницьких заходів.

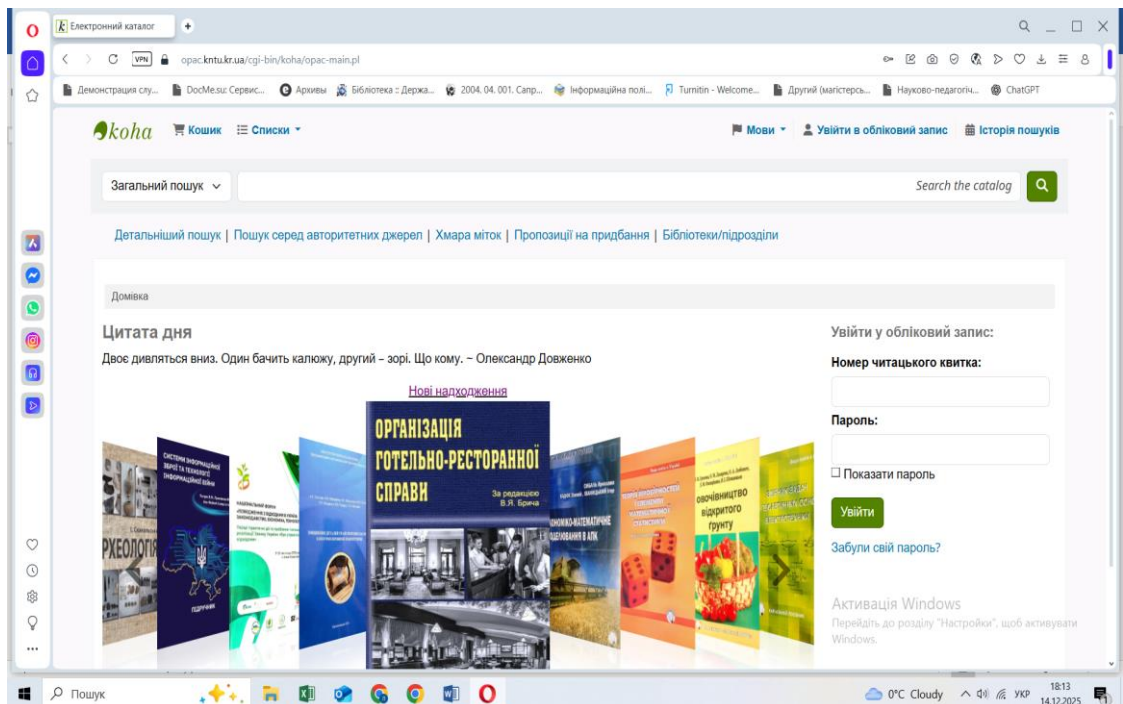

Рис.2.5. Електронний каталог бібліотеки ЦНТУ

Рис 2.6. Фото із заходу бібліотеки ЦНТУ

Таким чином, бібліотека Центральноукраїнського національного технічного університету пройшла шлях від традиційного книгосховища до сучасного інформаційного та культурного центру, який поєднує функції наукової, освітньої, культурно-просвітницької й комунікаційної інституції. Її діяльність спрямована на задоволення інформаційних потреб академічної спільноти, популяризацію читання та формування єдиного освітньо-культурного простору університету.

Університетська бібліотека ЦНТУ є інформаційним центром університету, що має значний книжковий фонд і електронні ресурси. Вона не лише забезпечує доступ до навчальних і наукових матеріалів; на її платформі регулярно проводяться виставки, тематичні заходи, акції та інформаційні події [45].

Серед основних функцій бібліотеки — підтримка навчального та наукового процесів, доступ до електронних баз даних, популяризація наукових і культурних надбань

2.2. Основні напрями культурно-просвітницької діяльності бібліотеки Центральноукраїнського національного технічного університету

Культурно-просвітницька діяльність бібліотеки Центральноукраїнського національного технічного університету є невід'ємною складовою її функціонування як соціокультурного центру університетської спільноти. Це підтверджує також інформація Звіту бібліотеки за 2022 рік «Культурно-просвітницька робота є суттєвою складовою діяльності бібліотеки, вона спрямована на популяризацію фонду та послуг бібліотеки у середовищі університету та громадськості... Важливим напрямом культурно-просвітницької роботи є забезпечення максимальної інформованості студентів, викладачів університету щодо діяльності та пошуку інформації у вузівській бібліотеці» (Додаток Ж). Ця діяльність спрямована на формування духовних, моральних та естетичних цінностей студентської молоді, розвиток інтересу до книги, літератури, історії та культури України, а також на підтримку творчого потенціалу користувачів.

Традиційною формою роботи бібліотеки є книжкові виставки, що відображають актуальні події суспільного, культурного та наукового життя. Серед них – експозиції до державних і професійних свят: Дня Соборності України, Дня української писемності та мови, Шевченківських днів, Дня науки, Дня українського козацтва, а також виставки-пам'яті, присвячені видатним діячам науки й культури.

Презентації нових видань, наукових збірників і творчих робіт студентів та викладачів сприяють популяризації наукових здобутків університету. Бібліотека проводить тематичні вечори, літературно-музичні композиції, читацькі конференції, під час яких формується естетичний смак і культурна свідомість студентів.

Бібліотека ЦНТУ підтримує традицію організації творчих зустрічей із сучасними українськими авторами, краєзнавцями, громадськими діячами та митцями. Такі заходи не лише збагачують світогляд студентів, а й сприяють

міжпоколінньому діалогу, популяризації української книги й літератури рідного краю. Особливий інтерес користувачів викликають зустрічі з випускниками університету, які досягли професійних успіхів у науковій чи культурній сфері.

Бібліотека активно взаємодіє з органами студентського самоврядування, кафедрами та культурно-мистецькими колективами ЦНТУ. Спільно організовуються тематичні тижні, квести, інтелектуальні ігри, конкурси есе, фотопроекти, поетичні марафони. Такі заходи сприяють розвитку комунікативної культури студентів, формуванню командного духу, вихованню національної свідомості та патріотизму.

«Поряд з традиційними тематичними виставками, відкритими переглядами, яких представлено 186 на основі 2807 документів, звичними стають і інноваційні культурно-просвітницькі заходи – віртуальні виставки, чисельність яких у 2022 році – 23, кількість представлених у них документів – 220» (Додаток Ж). Особливо популярними серед студентів є інтерактивні заходи – бібліоквести, вікторини, літературні турніри, що поєднують пізнавальний і розважальний компоненти.

Бібліотека систематично проводить заходи, спрямовані на формування інформаційної культури користувачів: тренінги з пошуку інформації в електронних базах, майстер-класи з користування електронним каталогом, зустрічі, присвячені академічній доброчесності. Особлива увага приділяється висвітленню важливих суспільних тем – охорони довкілля, волонтерства, здорового способу життя, розвитку медіаграмотності.

Попри обмеження, які спричинив початок повномасштабної війни, а саме відсутність можливості планувати та повноцінно проводити масові заходи у бібліотеці, фахівці бібліотеки університету запропонували користувачам цікаві тематичні віртуальні виставки та огляди літератури.

Працівники структурних підрозділів підготували та представили Віртуальну подорож та тематичний огляд літератури: «Фортеці, Палаці, Замки, Собори та Монастирі – архітектурна пам'ять України», які розраховані

на студентів, викладачів, мандрівників та всіх, хто цікавиться історією, архітектурою та культурною спадщиною України. За інформацією звіту бібліотеки тут «представлено 16 документів, 26 іл., бібліографічні описи книг» (Додаток Ж).

До 18 квітня в Україні традиційно щорічно відзначається День пам'яток історії та культури. Бібліотека ЦНТУ підготувала цю віртуальну подорож з книжковим оглядом, де через видання представлено національне надбання пам'яток історії та культури. Фахівці готували цю виставку і статтю, коли ще в нашому небі не літали ворожі ракети. «В цей трагічний для нашої Батьківщини час, коли лютий ворог вбиває мирних людей та нищить і змітає з нашої землі всі архітектурні історичні надбання, про які вам розповімо, пам'ятаймо їх» (Додаток Ж), – закликають бібліотекарі ЦНТУ.

Працівники абонементу художньої літератури до Дня захисників і захисниць України підготували виставку однієї книги Василь Шкляр «Чорне Сонце». Повість, яка дозволяє відчувати не просто дух патріотизму, а якусь неймовірну єдність зі своїм народом. «Чорне сонце» наповнене силою духу, бажанням захистити найрідніше, найдорожче і, як не дивно для твору про війну, милосердям та гуманізмом.

Працівники технічного абонементу підготували віртуальну книжкову виставку «До вершин економічних знань». Вона буде цікава студентам економічних спеціальностей, аспірантам, викладачам та всім, хто цікавиться економічними закономірностями соціально-економічних процесів.

Бібліотекарами економічного читального залу була складена та запропонована віртуальна виставка: «Фінансова звітність підприємств», яка буде корисна «викладачам вищих навчальних закладів, бухгалтерам-практикам, керівникам підприємств і організацій, студентам економічних спеціальностей, які прагнуть оволодіти знаннями про порядок і особливості звітності підприємств» [45].

Для технічних спеціальностей, які вивчають фрезерну справу, різку металів, співпрацівники підготували віртуальну виставку «Фрезерна справа,

фрезерна обробка матеріалів». «Використання технології програмно керованої фрезерної порізки істотно розширює можливості створення рекламної продукції, обробки деревини та пластиків, розкрою матеріалів, виробництва прес-форм, втілення в життя найсміливіших дизайнерських рішень» [45].

Зважаючи на обставини які склалися на сьогоднішній день, лєвова частка роботи перенесена в онлайн. Окрім віртуальних виставок в електронному вигляді були представлені огляди літератури, дайджести, книжкові новинки, презентації.

Ось, як наприклад, користувачам бібліотеки абонемент художньої літератури запропонував переглянути бібліографічні огляди літератури в електронному вигляді, лауреатів Міжнародного літературного конкурсу «Коронація слова» Ірен Роздобудько, Люко Дашвар.

При підготовці бібліографічного огляду використано традиційний та електронний каталог, інтернет ресурси.

До 300-річчя від дня народження Григорія Сковороди – видатного українського філософа, просвітителя-гуманіста, поета, музиканта, педагога, в Україні проходить національна кампанія «Світ Сковороди». Бібліотека приєдналась до цієї кампанії і пропонує користувачам переглянути презентацію, яку підготував відділ обслуговування докладніше

Читальний зал періодики до уваги викладачів, аспірантів, студентів пропонує бібліографічний огляд науково-виробничого журналу «Промислове будівництво та інженерні споруди». Це збірник наукових праць, який є профільним виданням.

Також відділ обслуговування пропонує віртуальну виставку «Нові надходження технічної літератури». Віртуальна книжкова виставка містить відомості про нові надходження технічної літератури до читального залу бібліотеки ЦНТУ. Подано повний бібліографічний опис нової літератури з анотаціями (мовою видання), які допоможуть користувачам краще зорієнтуватися у змісті книг.

Бібліотека ЦНТУ бере участь у міських і всеукраїнських ініціативах, спрямованих на популяризацію читання та підтримку культурних традицій. Це, зокрема, акції «Подаруй бібліотеці книгу», участь у фестивалях, благодійних заходах, конкурсах студентських творчих робіт. У партнерстві з кафедрами університету бібліотека реалізує просвітницькі заходи до пам'ятних і ювілейних дат, долучається до програм патріотичного виховання молоді.

«Висвітлення діяльності бібліотеки у соціальній мережі Фейсбук <https://www.facebook.com/library.kr.ua> має свою важливість. З їх допомогою можливо максимально оперативно повідомляти підписників про нові надходження літератури, про важливі події та заходи, про відомі постаті в історії становлення університету, це мотивує відвідати бібліотеку чи поділитись цікавим постом та ін.» (Додаток Ж).

Таким чином, культурно-просвітницька діяльність бібліотеки Центральноукраїнського національного технічного університету має комплексний характер і поєднує різноманітні традиційні та інноваційні форми роботи. Вона сприяє формуванню інформаційної, читацької та культурної компетентності студентів, розвиває їхній творчий потенціал і забезпечує інтеграцію бібліотеки в культурний простір університету та міста.

2.3. Соціокультурні та інформаційно-просвітницькі проєкти бібліотеки Центральноукраїнського національного технічного університету

Бібліотека Центральноукраїнського національного технічного університету активно реалізує соціокультурні та інформаційно-просвітницькі проєкти, спрямовані на формування культурного середовища університету, популяризацію книги, виховання громадянської свідомості та підтримку національних традицій. Її діяльність поєднує класичні бібліотечні форми роботи з інноваційними підходами, що дозволяє створювати динамічний простір для спілкування, навчання і творчості.

Одним із важливих напрямів діяльності є організація тематичних тижнів та культурно-просвітницьких акцій, серед яких – Тиждень книги, Тиждень бібліотек, День української писемності та мови, День вишиванки, Тиждень добрих справ. Такі заходи супроводжуються книжковими виставками, вікторинами, флешмобами, майстер-класами, що залучають студентів і викладачів до активної участі в житті бібліотеки. Особливої популярності набули інтерактивні акції, під час яких користувачі діляться улюбленими книжками, створюють читацькі рекомендації та беруть участь у фотозонах “Читаю українське”.

У рамках соціально-патріотичного напрямку бібліотека ЦНТУ проводить виставки пам’яті та тематичні заходи, присвячені вшануванню героїв національно-визвольного руху, учасників Революції Гідності та воїнів, що захищають Україну. Виставки «Герої не вмирають», «Воїни світла», «Пам’ятаємо. Перемагаємо» поєднують книжкові експозиції з мультимедійними матеріалами, спогадами студентів і викладачів, що надає заходам глибокого емоційного змісту.

Важливою формою просвітницької роботи є реалізація благодійних і культурних ініціатив. Бібліотека бере участь у зборах книжок для шкільних бібліотек і дитячих будинків, підтримує ініціативи університетських волонтерів, організовує ярмарки добрих справ і виставки декоративно-прикладного мистецтва студентів. Ці заходи сприяють розвитку емпатії, соціальної відповідальності та єдності університетської спільноти.

Особливу увагу бібліотека приділяє популяризації наукових і культурних цінностей через партнерські проекти. Серед них – інтерактивні заходи у співпраці з кафедрами гуманітарних дисциплін, історії та документознавства, художні виставки студентів кафедри дизайну, спільні онлайн-ініціативи зі студентською радою університету. Такі проекти не лише розкривають творчий потенціал молоді, а й підвищують престиж бібліотеки як культурно-комунікаційного центру ЦНТУ.

Отже, соціокультурна та інформаційно-просвітницька діяльність бібліотеки ЦНТУ є цілісною системою, що поєднує культурно-виховні, патріотичні та волонтерські ініціативи. Завдяки активній участі у суспільно значущих проєктах бібліотека зміцнює свій статус не лише як сховища знань, а як живого культурного простору, відкритого для діалогу, творчості й духовного збагачення.

2.4. Використання цифрових технологій у культурно-просвітницькій роботі бібліотеки Центральноукраїнського національного технічного університету

У сучасних умовах цифровізації освітнього простору бібліотека Центральноукраїнського національного технічного університету активно впроваджує інноваційні технології у сферу культурно-просвітницької діяльності. Цифрові інструменти дозволяють розширити аудиторію користувачів, підвищити ефективність комунікації та зробити бібліотечні ресурси доступними в будь-який час і з будь-якого місця.

Серед основних напрямів цифрової діяльності бібліотеки ЦНТУ: електронні каталоги та бази даних, онлайн-виставки та віртуальні екскурсії, соціальні мережі та медіаресурси, цифрові культурно-просвітницькі проєкти, інтеграція з інформаційними системами університету.

Впровадження електронного каталогу забезпечило швидкий пошук документів за автором, назвою, тематикою та ключовими словами. Крім того, користувачі мають доступ до електронних бібліографічних довідників, наукових статей, електронних версій навчальних видань університету. Це сприяє ефективному інформаційному забезпеченню навчального та наукового процесів.

Онлайн-виставки та віртуальні екскурсії. Бібліотека організовує електронні виставки, що відтворюють традиційні книжкові експозиції у цифровому форматі. Наприклад, віртуальні виставки до ювілеїв видатних українських письменників, історичних подій або наукових відкриттів

дозволяють охопити широку аудиторію, включаючи дистанційних користувачів. Віртуальні екскурсії знайомлять нових студентів і гостей університету з фондом бібліотеки, її структурою та культурними проєктами.

Для популяризації заходів бібліотеки активно використовуються платформи Facebook, Instagram, YouTube та офіційний сайт університету.

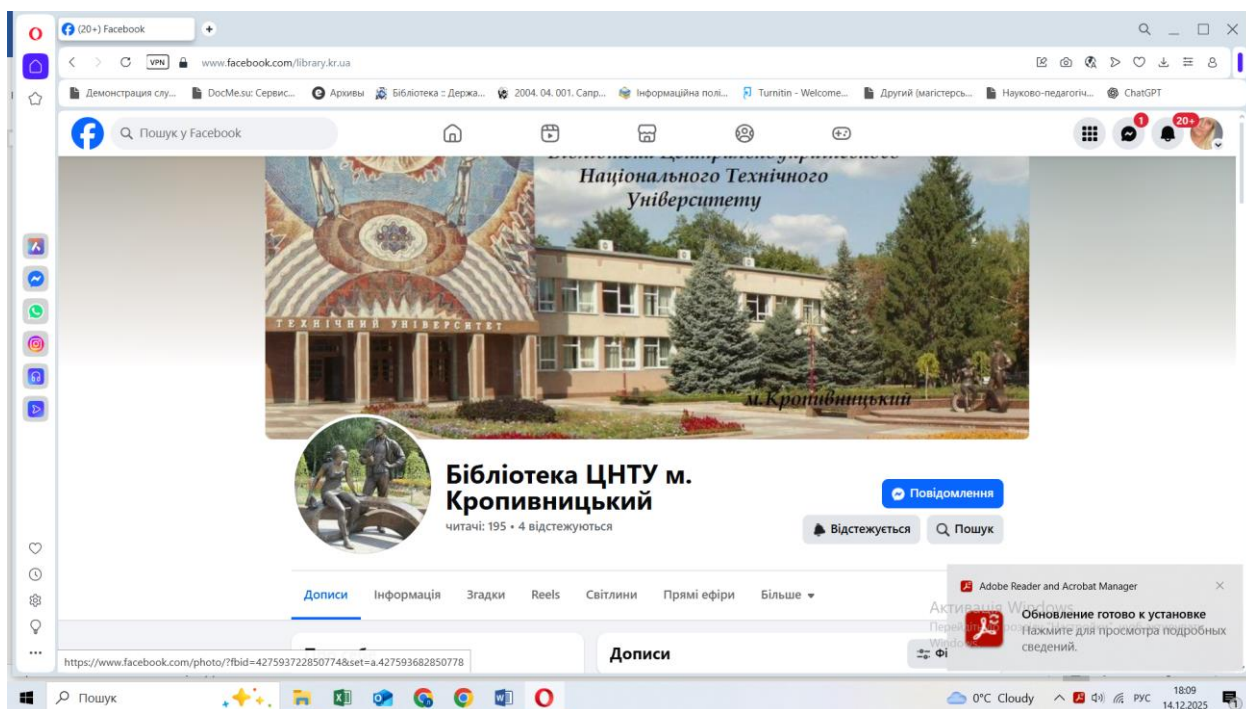

Рис. 2.7. Сторінка бібліотеки ЦНТУ у Facebook

Тут публікуються анонси заходів, онлайн-виставок, книжкових рекомендацій, підсумки конкурсів і культурних акцій. Соціальні мережі забезпечують двосторонній зв'язок: користувачі можуть залишати коментарі, пропозиції, брати участь у онлайн-опитуваннях та конкурсах.

Цифрові культурно-просвітницькі проєкти. Бібліотека реалізує інтерактивні освітні та культурні ініціативи, такі як онлайн-квести, віртуальні лекції, вебінари, подкасти, тематичні мультимедійні добірки. Ці проєкти сприяють розвитку інформаційної культури, формуванню критичного мислення, залученню студентів до творчої та наукової діяльності.

Цифрові сервіси бібліотеки ЦНТУ інтегровані з електронними освітніми платформами університету, що забезпечує студентам і викладачам зручний доступ до навчальних матеріалів, наукових видань та довідкових ресурсів у будь-який час.

Таким чином, використання цифрових технологій дозволяє бібліотеці ЦНТУ поєднувати традиційні форми культурно-просвітницької роботи з інноваційними підходами, розширює доступність інформаційних ресурсів та сприяє інтеграції бібліотеки у сучасний освітньо-культурний простір університету.

2.5. Оцінка ефективності культурно-просвітницької діяльності бібліотеки Центральноукраїнського національного технічного університету

Оцінка ефективності культурно-просвітницької діяльності бібліотеки ЦНТУ є важливим етапом аналізу її соціокультурного та освітнього впливу на університетську спільноту. Для цього використовуються комплексні показники, що охоплюють кількісні та якісні аспекти діяльності бібліотеки, а також оцінку задоволеності користувачів.

Кількісні показники включають:

- кількість проведених культурно-просвітницьких заходів (виставки, презентації, зустрічі, вечори, акції);
- кількість учасників заходів (студенти, викладачі, гості університету);
- обсяг залучених ресурсів (кількість нових книг, електронних видань, мультимедійних матеріалів);
- відвідуваність читальних залів і використання електронних сервісів бібліотеки.

Якісні показники передбачають аналіз рівня задоволеності користувачів, зацікавленості в заходах, впливу на культурний та освітній розвиток студентів. Для цього застосовуються такі методи:

- анкетування та опитування користувачів, що дозволяє визначити популярність певних форматів заходів та виявити потреби аудиторії;
- аналіз відгуків у соціальних мережах та на сайті бібліотеки, що дає змогу оцінити реакцію користувачів на проведені ініціативи;

- спостереження та внутрішня статистика бібліотеки, яка відображає відвідуваність виставок, участь у конкурсах, активність у цифрових проєктах.

Таблиця 2.1.

Культурно-просвітницька діяльність бібліотеки ЦНТУ (2021 – 2015 pp.)

Рік	Форма діяльності	Назва / приклад заходу	Зміст та спрямування
2021	Книжкова виставка Віртуальна виставка	Тематичні виставки до пам'ятних дат	Популяризація історичних та культурних знань, формування національної свідомості
		Віртуальні книжкові добірки	Розширення доступу до фондів бібліотеки в онлайн-форматі
2022	Книжкова виставка Інформаційна діяльність	Виставки до Дня української писемності, Дня науки	Підтримка культурних і наукових традицій, виховання поваги до української мови й науки
		Тематичні інформаційні повідомлення	Актуалізація культурних і соціальних тем
2023	Віртуальна виставка Просвітницький захід	«Нобелівські лауреати. Перші серед кращих»	Популяризація наукових досягнень, формування мотивації до навчання і досліджень
		Тематичні онлайн-проєкти	Розвиток цифрової

			культури користувачів
2024	Книжкова виставка Вебінари	Тематичні експозиції з історії, культури, технічних наук	Інтеграція культурної та професійної освіти
		Вебінари Clarivate	Підвищення інформаційної та наукової грамотності студентів і викладачів
2025	Акція Книжкова виставка Віртуальна виставка	«Твоя книга — для сотень читачів!»	Залучення користувачів до поповнення бібліотечного фонду
		«Нові горизонти в ІТ», «Інженерна наука: технології майбутнього»	Популяризація сучасних науково-технічних знань
		Тематичні онлайн-експозиції	Забезпечення безперервного культурно-просвітницького доступу

Культурно-просвітницька діяльність бібліотеки ЦНТУ має системний характер, поєднує традиційні та цифрові форми роботи й поступово трансформується відповідно до сучасних освітніх і культурних потреб. Реалізація запропонованих рекомендацій сприятиме посиленню ролі бібліотеки як активного суб'єкта культурного життя університету.

Результати останніх років свідчать, що культурно-просвітницька діяльність бібліотеки ЦНТУ має високий рівень ефективності, оскільки значна частина студентів регулярно бере участь у тематичних заходах, популярними залишаються онлайн-виставки та віртуальні квести, бібліотека демонструє позитивний вплив на розвиток інформаційної культури, читацьких навичок та

творчого потенціалу студентів, співпраця з кафедрами та студентськими організаціями сприяє інтеграції бібліотеки у навчально-виховний процес та соціокультурне життя університету.

Систематичний аналіз ефективності дозволяє виявляти слабкі місця, оптимізувати використання ресурсів, впроваджувати нові форми та технології роботи. Він також слугує основою для планування майбутніх культурно-просвітницьких заходів, підвищення їхньої значимості та доступності для студентів, викладачів і широкої аудиторії університету.

Висновки до розділу 2. Культурно-просвітницька діяльність бібліотеки Центральноукраїнського національного технічного університету є невід'ємною складовою її функціонування як освітнього, інформаційного та соціокультурного центру університету. Вона спрямована на формування читацької культури, розвиток духовних та моральних цінностей студентської молоді, популяризацію науки та мистецтва.

Історичний аналіз діяльності бібліотеки показав, що її розвиток тісно пов'язаний із становленням університету та потребами студентів і викладачів. Від традиційного книгосховища бібліотека еволюціонувала у сучасний інформаційно-культурний центр із розгалуженою структурою, що включає абонементи, читальні зали, відділ комплектування та обробки літератури, довідково-бібліографічний відділ і відділ інформаційних технологій.

Основні напрями культурно-просвітницької роботи бібліотеки ЦНТУ охоплюють організацію тематичних виставок, презентацій, бібліотечних вечорів, зустрічей із письменниками та науковцями, проведення масових заходів у співпраці зі студентським самоврядуванням і кафедрами університету. Значну увагу приділено інформаційно-просвітницьким і соціокультурним проектам, включаючи благодійні ініціативи та участь у пам'ятних заходах.

Використання цифрових технологій, зокрема електронних каталогів, онлайн-виставок, віртуальних екскурсій, соціальних мереж та інтерактивних

платформ, дозволяє бібліотеці розширювати аудиторію, підвищувати доступність ресурсів та підсилювати ефективність культурно-просвітницьких заходів.

Оцінка ефективності діяльності бібліотеки показала високий рівень зацікавленості студентів та викладачів у культурно-просвітницьких заходах, активне використання цифрових ресурсів і позитивний вплив на розвиток інформаційної та читацької компетентності. Аналіз показників дозволяє визначати напрямки для вдосконалення роботи бібліотеки.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ РОБОТИ БІБЛІОТЕКИ ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

3.1. Сучасні тенденції розвитку культурно-просвітницької діяльності бібліотек ЗВО в умовах цифровізації

Сучасна бібліотека закладу вищої освіти повинна не лише забезпечувати інформаційні потреби користувачів, а й бути активним центром культурного розвитку, інтелектуальної комунікації та творчої самореалізації студентів. У контексті цифровізації та швидкого розвитку освітніх технологій важливо визначити перспективні напрями удосконалення культурно-просвітницької діяльності бібліотеки ЦНТУ.

Університетські бібліотеки все частіше стають не лише місцем зберігання фондів, а й простором для навчання, творчості та суспільної взаємодії: медіалаби, makerspace-лабораторії, коворкінги та мультимедійні студії використовуються для воркшопів, виставок, фестивалів наук і мистецтва. Такі простори сприяють міждисциплінарній співпраці та формуванню «живої» культурної програми.

Університетські бібліотеки все частіше використовують цифрові інструменти для залучення користувачів: електронні виставки, віртуальні екскурсії, онлайн-конкурси, подкасти та відеолекції. Зростає роль бібліотек у формуванні інформаційної грамотності, розвитку критичного мислення та медіакомпетентності студентів. Такі зміни створюють потребу у постійному оновленні підходів до організації культурно-просвітницьких заходів.

Сучасні процеси цифровізації суспільства істотно впливають на діяльність бібліотек закладів вищої освіти (ЗВО), змінюючи їх функції, завдання та форми роботи. Традиційна роль бібліотеки як сховища знань поступово трансформується у функцію динамічного культурно-

інформаційного хабу, який поєднує освітні, наукові та просвітницькі завдання. Бібліотека стає відкритим простором для навчання, творчості, саморозвитку і соціальної взаємодії. У межах університетських бібліотек створюються медіалабораторії, коворкінги, makerspace-зони, проводяться творчі майстерні, мистецькі виставки, фестивалі науки та інші культурно-просвітницькі ініціативи. Такі форми діяльності сприяють міждисциплінарній співпраці, розвитку критичного мислення та формуванню інтелектуального середовища університету.

В умовах цифровізації особливого значення набуває використання цифрових технологій для популяризації знань і культурних цінностей. Однією з провідних тенденцій є розвиток віртуальних виставок, цифрових екскурсій і мультимедійних проєктів, що дозволяють презентувати бібліотечні колекції та творчі напрацювання студентів у нових форматах. Завдяки інструментам 3D-візуалізації, віртуальної (VR) та доповненої реальності (AR) бібліотеки створюють інтерактивні простори, доступні користувачам незалежно від місця перебування.

Паралельно розвиваються просвітницькі ініціативи з цифрової грамотності, спрямовані на формування навичок безпечного та ефективного користування інформаційними ресурсами. Такі програми охоплюють питання медіаграмотності, роботи з відкритими даними, академічної доброчесності, створення та поширення власного цифрового контенту. Бібліотеки ЗВО активно долучаються до державних і міжнародних ініціатив цифрової освіти, стаючи майданчиками для реалізації освітніх тренінгів і вебінарів.

Важливою тенденцією розвитку університетських бібліотек є підтримка принципів відкритої науки (Open Science) та відкритого доступу (Open Access). Створення інституційних репозитаріїв, оцифрування архівів, формування цифрових колекцій та онлайн-каталогів забезпечує вільний обмін науковими знаннями, сприяє підвищенню наукової видимості університетів і надає нові можливості для культурно-просвітницьких ініціатив.

Оцифровані матеріали активно використовуються у виставкових, навчальних і науково-популярних проєктах, що сприяє популяризації наукової спадщини університетів і регіональної культури.

Одним із новітніх напрямів розвитку культурно-просвітницької діяльності є впровадження технологій штучного інтелекту (AI). Зокрема, у бібліотеках ЗВО застосовуються інтелектуальні пошукові системи, чат-боти для комунікації з користувачами, інструменти для створення автоматичних рекомендацій і тематичних добірок. Такі технології сприяють персоналізації освітнього процесу, підвищують ефективність інформаційного обслуговування та стимулюють інтерес до бібліотечних ресурсів.

Паралельно бібліотеки організують просвітницькі заходи, спрямовані на формування у студентів критичного ставлення до нових технологій, розуміння питань етики та безпеки в цифровому середовищі.

Ефективна культурно-просвітницька діяльність неможлива без партнерської співпраці. Сучасні бібліотеки ЗВО розвивають взаємодію з факультетами, культурними інституціями, громадськими організаціями та органами місцевої влади. Це дозволяє реалізовувати спільні проєкти — від фестивалів науки до виставок локальної культурної спадщини.

Важливою рисою сучасних бібліотек є інклюзивність, що проявляється у створенні рівного доступу до інформаційних ресурсів для всіх категорій користувачів. Завдяки цифровим технологіям бібліотеки можуть пропонувати адаптований контент — матеріали для людей із порушеннями зору, онлайн-екскурсії з субтитруванням або аудіоописами. Одночасно значну увагу приділяють збереженню локальної культурної ідентичності через цифрову документацію історії університету, регіональних традицій та творчості місцевих митців.

Попри позитивні тенденції, розвиток культурно-просвітницької діяльності бібліотек ЗВО супроводжується низкою викликів. Серед них — цифровий розрив, обмежений доступ до технічних ресурсів, нестача

кваліфікованих кадрів і фінансових можливостей для оновлення інфраструктури.

Подолання цих проблем можливе завдяки розробці стратегій цифрової культурно-просвітницької діяльності, інвестиціям у підвищення цифрових компетенцій бібліотекарів, активній участі в грантових програмах та міжінституційних проєктах. Перспективним напрямом є поєднання онлайн- і офлайн-форм культурної діяльності, що дозволяє розширити аудиторію, підвищити впізнаваність бібліотеки та сформувати позитивний імідж закладу вищої освіти як центру інтелектуального і культурного розвитку.

Отже, цифровізація суспільства зумовила глибокі зміни в культурно-просвітницькій діяльності бібліотек закладів вищої освіти. Сучасна університетська бібліотека постає як відкритий культурно-освітній простір, який інтегрує інноваційні технології, мультимедійні формати, принципи відкритої науки та інклюзивності. Її місія виходить за межі традиційного інформаційного обслуговування і полягає у сприянні формуванню творчої, освіченої та цифрово компетентної особистості.

Розвиток таких тенденцій підтверджує, що бібліотеки ЗВО залишаються важливою ланкою у збереженні культурної пам'яті, поширенні знань і формуванні сучасного інформаційно-культурного простору України.

3.2. Інноваційні форми та технології організації культурних заходів у бібліотеці ЦНТУ

У контексті цифровізації освітнього процесу та модернізації вищої освіти бібліотека Центральноукраїнського національного технічного університету (ЦНТУ) активно реалізує нові підходи до організації культурно-просвітницьких заходів. Її діяльність спрямована не лише на забезпечення навчально-наукових потреб студентів і викладачів, а й на формування культурного середовища університету, підтримку творчих ініціатив і розвиток міждисциплінарної комунікації.

Сучасна бібліотека ЦНТУ — це простір інтеграції освіти, культури й інновацій, який використовує як традиційні, так і цифрові засоби популяризації знань. Культурно-просвітницька діяльність закладу ґрунтується на таких принципах, як відкритість, креативність, інтерактивність і партнерство. Особливу увагу приділено поєднанню інформаційної функції бібліотеки з культуротворчою місією — через організацію подій, спрямованих на розвиток духовності, критичного мислення, громадянської активності та культурної свідомості студентів.

Як вже зазначалося, бібліотека ЦНТУ систематично організовує книжкові виставки, які виконують не лише інформаційну, а й культурно-освітню функцію, не винятком став і 2025 рік.

Таблиця 3.1.

Книжкові виставки бібліотеки ЦНТУ за 2025 рік.

Назва виставки	Короткий зміст
Виставка «Нові горизонти в ІТ» (30.09.2025)	присвячена сучасним інформаційним технологіям і популяризації літератури з ІТ-сфери. Такий захід сприяє розширенню професійних знань студентів технічних спеціальностей та знайомству з інноваційними джерелами інформації. (library.kntu.kr.ua)
Виставка «Сторінки історії України: вивчаємо, пам'ятаємо» (06.10.2025)	спрямована на популяризацію знань з історії держави та підтримку патріотичного виховання користувачів. (library.kntu.kr.ua)
Тематична виставка «Інженерна наука: технології майбутнього» (12.03.2025)	акцент на сучасних технічних досягненнях та літературі з інженерних наук. (library.kntu.kr.ua)

Виставка до Дня вишиванки	інсталяція, що поєднує літературу та культурний символ української традиції. (library.kntu.kr.ua)
---------------------------	--

Ці заходи сприяють стимулюванню читання, формуванню професійних і загальнокультурних інтересів, а також підвищенню рівня культурної самосвідомості студентської та викладацької спільноти.

Бібліотека ЦНТУ наразі не обмежується лише виставками — вона проводить акції, що залучають користувачів до активної участі. прикладом є акція «Твоя книга — для сотень читачів!» (09.06.2025): запрошує студентів та користувачів пожертвувати книги для поповнення фонду та створення спільної бібліотечної колекції. Така ініціатива не лише збільшує фонд, але й розвиває навички колективної участі та відповідальності за культурні ресурси.
(library.kntu.kr.ua)

Бібліотека університету регулярно анонсує вебінари та освітні заходи, що підтримують професійний розвиток співтовариства. Так, вебінари Clarivate (жовтень–листопад 2025) – це освітні сесії, орієнтовані на підвищення інформаційної грамотності, знайомство з наукометричними ресурсами і практиками якісної наукової комунікації. (library.kntu.kr.ua)

Ці події розширюють традиційний спектр діяльності бібліотеки, інтегруючи її у глобальний інформаційно-освітній простір, та сприяють формуванню компетентностей, необхідних для сучасних науковців і студентів.

Цікавою формою просвітництва, яку використовує бібліотека ЦНТУ, є віртуальні виставки, що доступні онлайн та зосереджені на різних темах.

Таблиця 3.2.

Віртуальні виставки бібліотеки ЦНТУ за 2025 рік.

Назва виставки	Короткий зміст
«Нобелівські лауреати. Перші серед кращих»	тематична віртуальна виставка про заснування Нобелівських премій та їхніх видатних лауреатів, що сприяє популяризації знань про видатні досягнення в науці та культурі. (library.kntu.kr.ua)
«Барви європейських мов»	виставка, що знайомить з мовною і культурною різноманітністю Європи, стимулюючи інтерес до вивчення мов і культурних традицій. (library.kntu.kr.ua)
Віртуальні тематичні добірки «Будівельна техніка»	корисні для професійних груп студентів. (library.kntu.kr.ua)

Ці проєкти підкреслюють спрямованість бібліотеки на використання цифрових форматів для культурно-просвітницької діяльності.

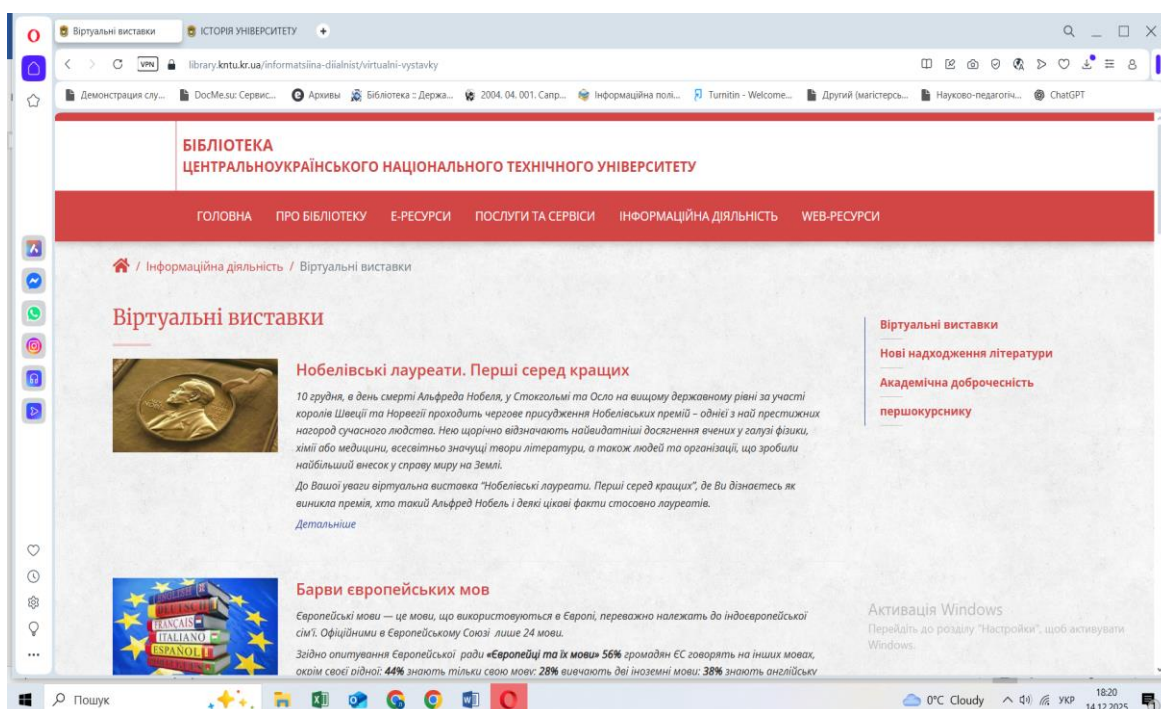

Рис.3.1. Віртуальні витавки бібліотеки ЦНТУ

Одним із головних напрямів діяльності бібліотеки є упровадження інтерактивних та креативних форматів культурних подій, які забезпечують активну участь користувачів і стимулюють інтерес до читання, дослідження та творчості.

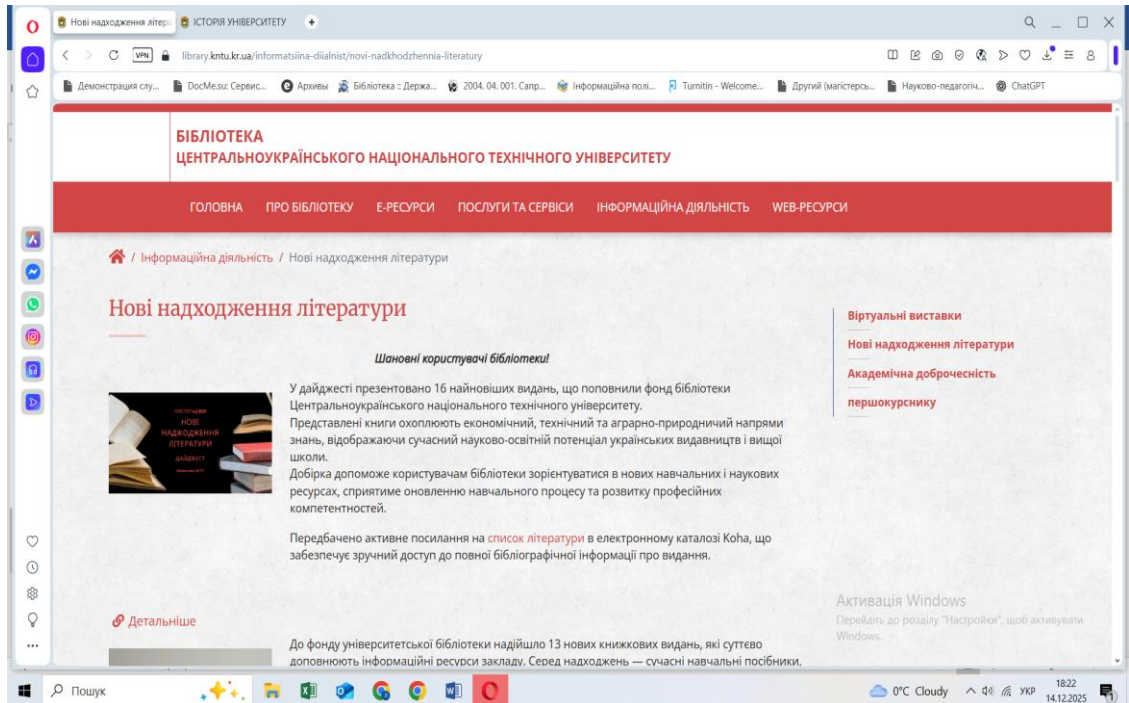

Рис.3.2. Дайджести та виставки бібліотеки ЦНТУ

Серед інноваційних форм, що набули популярності останніми роками, можна виокремити літературно-інтерактивні зустрічі, квест-презентації та культурно-інформаційні ігри, мультимедійні виставки, онлайн-акції та флешмоби, авторські проєкти бібліотекарів та студентів.

Літературно-інтерактивні зустрічі — дискусійні клуби, книжкові марафони, інтерактивні презентації, присвячені видатним письменникам, ювілейним датам або сучасним культурним подіям. Так, проєкт «*BookMur*» у бібліотеці ЦНТУ став платформою для спілкування студентів різних спеціальностей, де поєднуються елементи гри, обговорення й творчої рефлексії.

Квест-презентації та культурно-інформаційні ігри, побудовані за принципом гейміфікації. Вони допомагають студентам у цікавій формі ознайомитися з історією університету, бібліотечними ресурсами, творчістю українських авторів. Такі заходи розвивають комунікативні навички,

сприяють командній взаємодії й формують позитивне ставлення до бібліотечного простору.

Мультимедійні виставки — новий формат візуалізації бібліотечних ресурсів, який передбачає використання електронних презентацій, відеоінсталяцій і QR-кодів для швидкого переходу до онлайн-матеріалів. Цифрові виставки, приурочені до пам'ятних дат, подій або тематичних тижнів, дають змогу поєднати візуальний і пізнавальний аспекти, а також залучити ширшу онлайн-аудиторію.

Онлайн-акції та флешмоби — один із найефективніших способів залучення студентства у цифровому середовищі. Приклади таких ініціатив у бібліотеці ЦНТУ: тематичні челенджі до Дня української писемності та мови, публікації у соцмережах (#читаєморазом, #книга_тижня), онлайн-вікторини, де користувачі можуть перевірити свої знання про літературу чи історію університету.

Авторські проекти бібліотекарів та студентів — спільні культурно-освітні ініціативи, серед яких «Відкриті бібліотечні вечори», «Мистецтво поруч», «Університет читає». Такі заходи не лише популяризують літературу, а й сприяють формуванню спільноти активних читачів і творців контенту.

Бібліотека ЦНТУ активно впроваджує інформаційно-комунікаційні технології у планування, реалізацію та промоцію культурних подій. Основними напрямками цифрової діяльності є: використання соціальних мереж, відеотрансляції подій, віртуальні виставки та цифрові каталоги, інтерактивні платформи для зворотного зв'язку. Використання соціальних мереж (Facebook, Instagram) для аносування заходів, створення інтерактивних сторіз, відео-оглядів книжкових новинок, репортажів із подій. Така форма комунікації підвищує видимість бібліотеки в інформаційному просторі університету й формує її сучасний імідж. Відеотрансляції подій — онлайн-презентації, лекції, зустрічі з письменниками та митцями, які транслюються на YouTube-каналі чи сторінках у соцмережах. Це розширює аудиторію культурно-просвітницької діяльності, залучаючи не лише

студентів, а й випускників та партнерів університету. Віртуальні виставки та цифрові каталоги — ефективний інструмент для популяризації фондів бібліотеки. Створення віртуальних експозицій із використанням QR-кодів і гіперпосилань дає змогу інтегрувати друковані ресурси в електронне середовище. Інтерактивні платформи для зворотного зв'язку — онлайн-форми, анкетування, блоги й подкасти, які дозволяють студентам ділитися враженнями від заходів, залишати рекомендації та брати участь у плануванні нових культурних ініціатив.

Використання цифрових технологій не лише оптимізує організацію подій, а й робить їх доступними, сучасними та привабливими для молодіжної аудиторії.

Інноваційність культурної діяльності бібліотеки ЦНТУ проявляється також у розвитку партнерських зв'язків. Бібліотека співпрацює з кафедрами університету, відділом виховної роботи, місцевими музеями, обласною науковою бібліотекою імені Д. І. Чижевського, громадськими організаціями та закладами освіти.

У результаті такої взаємодії реалізуються міждисциплінарні культурно-освітні проєкти, спрямовані на популяризацію української мови, культури, історії та науки. Наприклад, спільні виставки студентських робіт, науково-популярні лекції, культурні вечори, акції до державних свят і пам'ятних дат.

Партнерська модель дозволяє бібліотеці розширювати свої можливості, залучати додаткові ресурси та зміцнювати репутацію університету як активного учасника культурного життя регіону.

Інноваційні форми та технології організації культурних заходів у бібліотеці Центральноукраїнського національного технічного університету демонструють сучасний підхід до бібліотечно-інформаційної діяльності, зорієнтований на потреби цифрового покоління користувачів. Завдяки впровадженню інтерактивних форматів, гейміфікації, мультимедійних засобів і соціальних комунікацій бібліотека ЦНТУ стала активним учасником культурного простору університету та регіону. Вона

забезпечує не лише збереження культурних цінностей, а й створює нові форми взаємодії між студентами, викладачами й громадою.

Перспективним напрямом подальшого розвитку є розширення цифрових сервісів, залучення технологій штучного інтелекту до промоції заходів, розвиток віртуальних форматів культурних подій та посилення інтеграції бібліотеки у єдиний освітньо-культурний простір університету. Культурно-просвітницька діяльність бібліотеки ЦНТУ виконує кілька важливих функцій: діяльність бібліотеки сприяє доступу до знань, розширенню освітнього та професійного світогляду користувачів через тематичні виставки, віртуальні експозиції і освітні вебінари; акції та виставки створюють платформи для взаємодії студентської та викладацької спільноти, сприяють розвитку культурного діалогу; віртуальні виставки забезпечують доступ до просвітницького контенту навіть для віддалених користувачів, що відповідає сучасним тенденціям цифрової трансформації бібліотек.

Таким чином, бібліотека Центральноукраїнського національного технічного університету успішно поєднує традиційні форми культурно-просвітницької діяльності (книжкові виставки, акції) з новими форматами (вебінари, віртуальні виставки), що розширює її інституційну місію як соціокультурного центру університету. Такі заходи сприяють розвитку інформаційної, культурної та професійної грамотності студентів та викладачів, підсилюють комунікацію в академічному середовищі і підтримують культурно-освітнє середовище університету загалом.

До перспективних форм культурно-просвітницької роботи бібліотеки відносяться: інтерактивні платформи та онлайн-квести, що поєднують навчання з елементами гри і творчості; подкасти та відеоблоги, присвячені історії науки, видатним діячам, культурним подіям університету; арт-простори та творчі лабораторії, де студенти можуть презентувати власні роботи, проводити майстер-класи та обговорення; бібліотерапія, яка використовує літературні тексти для психологічного та емоційного розвитку користувачів.

3.3. Удосконалення взаємодії бібліотеки з викладачами, студентами та культурними інституціями міста

Сучасна бібліотека закладу вищої освіти — це не лише інформаційний центр, а й осередок культурної комунікації, який поєднує наукову, освітню та просвітницьку діяльність. Удосконалення взаємодії бібліотеки з викладачами, студентами та культурними інституціями є необхідною умовою формування інтегрованого освітньо-культурного простору університету та міста.

Розвиток партнерських зв'язків дозволяє бібліотеці реалізовувати комплексну місію — забезпечувати доступ до знань, підтримувати наукову діяльність, сприяти культурному розвитку й формуванню громадянських цінностей. Така співпраця підвищує якість інформаційного обслуговування, активізує участь користувачів у бібліотечних процесах і розширює аудиторію культурно-просвітницьких заходів.

Партнерство бібліотеки з викладацьким складом університету базується на спільних освітніх і наукових інтересах. Серед головних напрямів такої взаємодії — інформаційна підтримка навчального процесу, організація науково-комунікаційних заходів та спільне створення інформаційних ресурсів.

Бібліотека надає викладачам консультації щодо використання електронних баз даних, бібліометричних сервісів, репозитаріїв відкритого доступу, допомагає оформлювати наукові публікації відповідно до вимог академічної доброчесності. Важливим є спільне проведення науково-практичних конференцій, вебінарів, круглих столів і виставок наукових праць викладачів.

Завдяки використанню цифрових технологій бібліотека створює електронні тематичні добірки, інформаційні бюлетені, науково-бібліографічні покажчики, що сприяють підвищенню наукової видимості університетських досліджень. Такий підхід перетворює бібліотеку на повноцінного партнера у науковій діяльності викладачів.

Взаємодія бібліотеки зі студентами спрямована на формування культури читання, розвиток інформаційної грамотності, творчого потенціалу та активної громадянської позиції. Бібліотека виступає важливим соціокультурним центром, де студенти мають змогу реалізовувати власні ініціативи, брати участь у культурних і просвітницьких заходах, а також отримувати навички роботи з інформацією.

Серед ефективних форм співпраці — проведення інтерактивних заходів (квестів, вікторин, читацьких марафонів), реалізація студентських проєктів на базі бібліотеки (*BookMur*, *Університет читає*, *Тиждень академічної доброчесності* тощо), створення мультимедійного контенту про книжкові новинки, ведення сторінок бібліотеки у соціальних мережах спільно з молоддю.

Бібліотека активно долучає студентів до волонтерської діяльності, сприяє формуванню спільноти користувачів, які беруть участь у плануванні подій, популяризації книжкових виставок, організації літературних акцій. Такий підхід розвиває відчуття належності до університетського середовища, а також зміцнює позиції бібліотеки як простору взаємодії й креативності.

Партнерство бібліотеки з культурними закладами міста — музеями, театрами, галереями, обласною універсальною науковою бібліотекою імені Д. І. Чижевського, громадськими організаціями — має стратегічне значення для розвитку місцевого культурного простору. Співпраця дає змогу реалізовувати спільні просвітницькі та мистецькі проєкти, популяризувати культурну спадщину регіону, залучати студентів до культурного життя громади.

Бібліотека виступає партнером і співорганізатором заходів — виставок, зустрічей з митцями, презентацій книг, науково-популярних лекцій. Участь у міських культурних ініціативах сприяє зміцненню іміджу університету як активного учасника соціокультурного розвитку регіону.

Особливої актуальності набуває цифрова співпраця з культурними установами — створення спільних віртуальних виставок, онлайн-архівів, інтерактивних каталогів, що дають змогу поєднати ресурси бібліотеки

університету з фондами міських інституцій. Це забезпечує збереження та популяризацію культурної спадщини Кропивницького й області.

Для підвищення ефективності партнерства бібліотеки з викладачами, студентами та культурними інституціями доцільно впроваджувати такі напрями вдосконалення:

1. Створення інтегрованої комунікаційної платформи бібліотеки, що об'єднає новини, календар подій, ресурси та інструменти для спільної роботи у цифровому форматі.

2. Активізація міжвідомчих партнерств — участь у грантових програмах, міських культурних форумах, фестивалях і конкурсах.

3. Розвиток інформаційно-аналітичних сервісів для підтримки наукової діяльності викладачів і студентів (індексування публікацій, моніторинг цитувань, створення електронних профілів науковців).

4. Залучення студентських медіа-команд до створення контенту про бібліотеку — подкастів, відеооглядів, інтерв'ю.

5. Розширення інклюзивних і цифрових форматів співпраці — проведення гібридних подій, віртуальних виставок, онлайн-дискусій.

Завдяки таким крокам бібліотека може ефективніше інтегруватися у науково-культурне життя університету та міста, залишаючись центром комунікації й інновацій.

Отже, удосконалення взаємодії бібліотеки з викладачами, студентами та культурними інституціями міста є одним із ключових чинників розвитку сучасної бібліотечно-інформаційної діяльності. Така співпраця сприяє підвищенню якості освітнього процесу, формуванню активного культурного середовища, розвитку цифрової грамотності й громадянської культури студентства.

Бібліотека закладу вищої освіти, що активно співпрацює з академічною спільнотою та культурними партнерами, стає центром інтелектуального і творчого життя, а також важливим учасником культурного розвитку регіону. Перспективи подальшої взаємодії полягають у розширенні цифрових

комунікацій, зміцненні міжінституційного партнерства та створенні інноваційних моделей культурно-просвітницької співпраці.

Ефективність культурно-просвітницької роботи значно підвищується за умов активної співпраці з внутрішніми та зовнішніми партнерами. це реалізується в інтеграції заходів бібліотеки в навчальний процес кафедр університету, бібліотека організовує спільні проекти з міськими культурними установами, бібліотеками та музеями, регулярно відбувається залучення студентських організацій до організації івентів, конкурсів та благодійних ініціатив, налагоджується зворотній зв'язок через соціальні мережі та онлайн-опитування.

3.4. Пропозиції щодо підвищення ефективності культурно-просвітницької діяльності бібліотеки ЦНТУ

У сучасних умовах трансформації освітнього простору та активної цифровізації бібліотека Центральноукраїнського національного технічного університету (ЦНТУ) має адаптувати свою культурно-просвітницьку діяльність до нових потреб користувачів. Відбувається переорієнтація бібліотек із суто інформаційних центрів на інтерактивні комунікаційні простори, що поєднують функції освіти, культури та дозвілля.

Необхідність удосконалення культурно-просвітницької роботи зумовлена зростанням ролі бібліотеки як посередника між освітньою спільнотою, громадськістю та культурними інституціями. В умовах цифрової доби саме бібліотека має потенціал стати платформою для інтеграції традиційних і новітніх форм культурної комунікації, розвитку інформаційної культури студентів, підтримки творчих ініціатив.

Удосконалення культурно-просвітницької діяльності бібліотеки ЦНТУ передбачає впровадження інноваційних підходів, спрямованих на активізацію участі студентів, викладачів і громади міста в культурних ініціативах. Основними напрямками цього процесу є розвиток цифрових форматів культурної комунікації. Запровадження онлайн-заходів (вебінарів,

літературних марафонів, віртуальних екскурсій, подкастів) сприятиме залученню ширшої аудиторії, зокрема тих користувачів, які не можуть відвідувати бібліотеку фізично. Створення віртуальних виставок та інтерактивних бібліотечних блогів забезпечить доступність культурного контенту у будь-який час.

Необхідним вважаємо формування простору для неформальної освіти і креативних практик. Доцільно створити на базі бібліотеки *культурно-освітній хаб*, який поєднуватиме зону для творчих зустрічей, тренінгів, кінопереглядів і майстер-класів. Це сприятиме розвитку не лише інформаційної, а й емоційно-культурної компетентності студентів.

Активізація співпраці з викладачами та кафедрами полягає в тому, що рекомендується налагодити системну комунікацію бібліотеки з навчальними кафедрами, зокрема шляхом спільного проведення тематичних тижнів, науково-популярних читань, виставок до ювілеїв видатних діячів науки і культури, а також інтеграції бібліотечних ресурсів у навчальні дисципліни.

Партнерство з культурними інституціями міста, насамперед перспективним є посилення взаємодії з обласною універсальною науковою бібліотекою ім. Д. І. Чижевського, музеями, театрами та художніми галереями Кропивницького дозволить реалізовувати міжінституційні культурні проекти, виставки, акції та фестивалі.

Ефективною формою є підтримка студентських ініціатив і волонтерських програм, створення клубів за інтересами (*BookMur, Кіноколо, Історичний простір*), а також залучення студентів до організації та проведення культурних заходів, що формує навички командної роботи й лідерства.

Використання соціальних мереж як інструменту культурного промоушену, підвищення активності бібліотеки у Facebook, Instagram, Telegram сприятиме розширенню інформаційного впливу та підвищенню впізнаваності бібліотеки серед молоді.

Використання сучасних технологій дає можливість бібліотеці ЦНТУ перетворити культурно-просвітницьку діяльність на інтерактивний процес. Доцільно розвивати такі інноваційні напрями: гейміфікація бібліотечних заходів, використання технологій доповненої реальності (AR), розробка власних цифрових проєктів. Квести, інтерактивні ігри та вікторини стимулюють зацікавлення студентів і створюють позитивний імідж бібліотеки як відкритого освітньо-дозвілєвого простору. Віртуальні тури бібліотекою, 3D-презентації книжкових колекцій і мультимедійні виставки підвищують рівень залучення користувачів. Ці технологічні рішення дозволяють поєднати традиційну місію бібліотеки із сучасними тенденціями комунікації та культурного розвитку.

Для успішного впровадження зазначених пропозицій необхідно створити відповідні організаційні передумови:

- підвищення кваліфікації бібліотечних працівників у сфері цифрових технологій, комунікації та культурного менеджменту;
- розробка річного плану культурно-просвітницької діяльності з урахуванням цифрових форматів і міжвідомчих партнерств;
- залучення грантових програм і спонсорської підтримки для реалізації інноваційних культурних проєктів;
- створення системи моніторингу результатів (аналіз відвідуваності заходів, активності в соціальних мережах, відгуків користувачів).

Впровадження таких кроків забезпечить стабільний розвиток бібліотеки як сучасного культурного центру університету.

Таблиця 3.3.

Рекомендації щодо розвитку культурно-просвітницької діяльності бібліотеки ЦНТУ (короткострокові, середньострокові, довгострокові)

Короткострокові (1 рік)	розширити кількість віртуальних виставок, прив'язаних до навчальних дисциплін;
-------------------------	--

	активніше використовувати соціальні мережі для анонсування культурно-просвітницьких заходів; запровадити щорічний календар культурних подій бібліотеки.
Середньострокові (2–3 роки)	започаткувати серію просвітницьких лекцій («Бібліотека рекомендує», «Культура і наука сьогодні»); залучати студентів до співорганізації виставок та акцій (проектний підхід); розвивати міждисциплінарні культурні ініціативи спільно з кафедрами.
Довгострокові (4–5 років)	створити цифровий архів культурно-просвітницьких заходів бібліотеки; впровадити інтерактивні формати (онлайн-екскурсії, мультимедійні виставки); позиціонувати бібліотеку як соціокультурний центр університету, що поєднує освіту, культуру й інформаційні технології.

Реалізація запропонованих напрямів сприятиме: підвищенню рівня залученості студентів і викладачів до культурно-просвітницьких процесів, формуванню позитивного іміджу бібліотеки як інноваційного та відкритого простору, розширенню кола партнерів серед культурних інституцій і громадських організацій, зміцненню ролі бібліотеки ЦНТУ у розвитку культурного середовища міста Кропивницького.

У перспективі бібліотека може стати базовою платформою для реалізації міжуніверситетських культурно-освітніх проєктів, що об'єднують студентів, викладачів і громадськість навколо спільних цінностей — освіти, культури й розвитку.

Отже, підвищення ефективності культурно-просвітницької діяльності бібліотеки ЦНТУ можливе завдяки поєднанню традиційних форм із цифровими технологіями, розширенню партнерств і підтримці студентської активності. Інноваційний підхід, орієнтований на інтерактивність, міждисциплінарність і відкритість, сприятиме перетворенню бібліотеки на сучасний центр комунікації, творчості та культурного розвитку.

На основі проведеного аналізу можна запропонувати такі напрями вдосконалення: розширення використання цифрових інструментів, що полягає у створенні онлайн-платформи для інтерактивних виставок, організація вебінарів та подкастів; впровадження нових форм взаємодії з користувачами — квести, воркшопи, майстер-класи, творчі лабораторії; посилення партнерства з кафедрами та студентськими організаціями для більш тісної інтеграції культурних заходів у навчальний процес; активізація соціокультурних ініціатив — участь у міських та регіональних проєктах, благодійних акціях, культурних фестивалях; регулярний моніторинг ефективності — опитування користувачів, аналіз відвідуваності заходів, оцінка впливу заходів на освітній та культурний розвиток студентів.

Таким чином, перспективи розвитку культурно-просвітницької діяльності бібліотеки ЦНТУ полягають у поєднанні традиційних форм роботи з інноваційними цифровими та інтерактивними технологіями, активній взаємодії з університетською спільнотою та громадськими інституціями. Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню ефективності роботи бібліотеки як сучасного інформаційно-культурного центру університету.

Висновки до розділу 3. Перспективи розвитку культурно-просвітницької діяльності бібліотеки ЦНТУ пов'язані з подальшою цифровізацією, впровадженням інноваційних форм заходів (онлайн-квести, подкасти, арт-простори, бібліотерапія), посиленням взаємодії з викладачами, студентами та культурними інституціями міста, а також регулярним моніторингом ефективності заходів.

Таким чином, бібліотека ЦНТУ успішно поєднує традиційні та сучасні форми культурно-просвітницької діяльності, виконуючи роль ключового інформаційно-культурного центру університету та сприяючи розвитку інтелектуального, духовного й культурного потенціалу студентської спільноти.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження культурно-просвітницької діяльності бібліотеки Центральноукраїнського національного технічного університету було досягнуто мети роботи та виконано всі поставлені завдання.

1. Теоретичний аналіз і історіографія дозволили систематизувати наукові підходи до вивчення культурно-просвітницької роботи бібліотек ЗВО, окреслити розвиток бібліотечної справи в Україні та визначити соціокультурну роль бібліотек у сучасному інформаційному просторі. Було встановлено, що бібліотеки є важливими центрами навчання, розвитку критичного мислення та культурного збагачення студентів і викладачів [3; 5; 11; 26; 60].

2. Культурно-просвітницька діяльність бібліотеки ЦНТУ ґрунтується на положеннях Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», Стратегії розвитку бібліотек, а також внутрішніх регламентуючих документах університету. Відповідно до цих засад бібліотека виконує не лише інформаційну, а й освітню, виховну та культурну функції. У структурі бібліотеки культурно-просвітницька робота інтегрується з інформаційно-бібліографічною та науково-освітньою діяльністю, що забезпечує її системний характер. Це проявляється у поєднанні традиційних форм (книжкові виставки, тематичні огляди) з інноваційними (віртуальні виставки, онлайн-заходи, вебінари).

3. Дослідження діяльності бібліотеки ЦНТУ показало, що структура та організаційні механізми бібліотеки забезпечують комплексне задоволення інформаційних та освітніх потреб користувачів. Виявлено широкий спектр форм культурно-просвітницької роботи, зокрема лекційні та тематичні заходи, виставки, квести, інтеграцію цифрових сервісів та платформ.

4. У сучасних умовах трансформації системи вищої освіти бібліотека закладу вищої освіти перестає виконувати виключно функцію збереження та надання доступу до документних ресурсів. Вона дедалі більше набуває рис соціокультурного та комунікативного центру, який забезпечує інтеграцію

освіти, науки й культури. Саме культурно-просвітницька діяльність бібліотеки стає важливим інструментом формування ціннісних орієнтирів, інформаційної культури та громадянської свідомості студентської молоді. Бібліотека Центральноукраїнського національного технічного університету (ЦНТУ) реалізує культурно-просвітницьку функцію відповідно до загальноєвропейських тенденцій розвитку університетських бібліотек, орієнтуючись на принципи відкритості, доступності, міждисциплінарності та цифровізації.

5. Аналіз форм і методів культурно-просвітницької діяльності продемонстрував, що бібліотека активно впроваджує інноваційні підходи, поєднуючи традиційні заходи з цифровими сервісами, онлайн-ресурсами та інтерактивними платформами. Це забезпечує більшу доступність культурних продуктів, активне залучення студентів та співпрацю з викладачами і культурними інституціями міста.

6. Виставкова діяльність посідає провідне місце у структурі культурно-просвітницької роботи бібліотеки ЦНТУ. Аналіз матеріалів сайту бібліотеки за 2021–2025 роки засвідчує, що виставки мають чітку тематичну спрямованість і приурочені до: загальнодержавних та професійних свят; ювілейних дат діячів науки, культури й освіти; актуальних соціокультурних і наукових проблем; профільних напрямів підготовки студентів університету.

Змістовне наповнення виставок сприяє формуванню у студентів цілісного уявлення про історичні процеси, культурну спадщину та сучасні наукові досягнення. Виставкова діяльність у цьому контексті виконує репрезентативну, комунікативну та просвітницьку функції, трансформуючи бібліотечний простір у середовище культурної взаємодії.

Особливе місце у культурно-просвітницькій діяльності бібліотеки ЦНТУ займають віртуальні виставки, що розміщуються на офіційному вебсайті бібліотеки. Їх поява зумовлена процесами цифровізації освіти, зростанням ролі дистанційного навчання та необхідністю адаптації бібліотечних сервісів до онлайн-середовища.

Віртуальні виставки охоплюють широкий тематичний спектр — від історії науки та культури до сучасних технологій і міждисциплінарних досліджень. Вони поєднують текстову, ілюстративну та бібліографічну інформацію, що забезпечує комплексне сприйняття матеріалу.

З наукового погляду віртуальні виставки виконують низку важливих функцій: розширюють інформаційний простір користувачів; сприяють формуванню цифрової компетентності; забезпечують інтеграцію бібліотечних ресурсів у навчальний процес; підвищують рівень доступності культурного контенту.

5. Освітньо-науковий компонент культурно-просвітницької діяльності бібліотеки ЦНТУ реалізується через проведення вебінарів, інформаційних сесій та консультацій. Особливе значення мають заходи, спрямовані на розвиток інформаційної культури та академічної доброчесності.

Проведення вебінарів за участю міжнародних інформаційних платформ (Clarivate) сприяє підвищенню якості наукових досліджень, формуванню навичок роботи з наукометричними базами даних і орієнтації у світовому науковому просторі. У такий спосіб бібліотека виконує функцію посередника між глобальними науковими ресурсами та локальною академічною спільнотою.

6. Соціокультурні ініціативи бібліотеки ЦНТУ (зокрема акція «Твоя книга — для сотень читачів!») спрямовані на формування активної позиції користувачів щодо розвитку бібліотечного фонду та культурного середовища університету.

Такі заходи мають не лише практичний, а й символічний характер, оскільки сприяють усвідомленню бібліотеки як спільного культурного надбання, простору співтворчості та соціальної взаємодії.

7. Оцінка ефективності заходів засвідчила позитивний вплив бібліотечної діяльності на формування інформаційної культури, розвиток творчих здібностей студентів та підвищення їх зацікавленості у культурно-

просвітницьких ініціативах. Водночас визначено напрямки вдосконалення організаційної та технологічної складових роботи бібліотеки.

8. Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що культурно-просвітницька діяльність бібліотеки ЦНТУ є системною та багатовекторною, орієнтованою на сучасні освітні та культурні потреби, інтегрованою у навчально-науковий процес університету, адаптованою до умов цифрової трансформації.

Водночас потенціал культурно-просвітницької діяльності бібліотеки може бути посилений за рахунок розширення інтерактивних форматів, поглиблення міждисциплінарної співпраці та активнішого залучення студентської молоді до створення культурного контенту.

9. Перспективи вдосконалення культурно-просвітницької діяльності бібліотеки ЦНТУ пов'язані з подальшим розвитком цифрових платформ, інтеграцією мультимедійних ресурсів, активним використанням соціальних мереж та онлайн-інструментів для організації заходів, розширенням партнерських програм із культурними та освітніми установами. Це сприятиме підвищенню ефективності культурно-просвітницької роботи та зміцненню позицій бібліотеки як центру культурного та освітнього розвитку університетської спільноти [44; 45; 72].

Таким чином, проведене дослідження підтвердило, що бібліотека ЦНТУ виконує ключову соціокультурну роль у розвитку студентської та викладацької спільноти, а впровадження інноваційних технологій та модернізація культурно-просвітницьких заходів сприяють підвищенню їх ефективності та доступності в умовах цифровізації.

Бібліотека Центральноукраїнського національного технічного університету виступає важливим суб'єктом культурно-просвітницького простору університету, поєднуючи традиційні бібліотечні практики з інноваційними цифровими формами. Її діяльність сприяє формуванню культурної ідентичності, розвитку інформаційної культури та

інтелектуального потенціалу студентів, що відповідає сучасним вимогам до функціонування бібліотек закладів вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Амельченко Ю. «Ти як?». Підтримка людини – зброя бібліотеки у воєнний час. / Ю. Амельченко // Бібліотечна планета. 2024. № 2. С. 6 – 8.
2. Андрійченко Н. Цифрова трансформація бібліотеки (виступ на I щорічному обласному форумі з цифрової трансформації Кіровоградщини «CentralUkrainianDigitalEvent»). Бібліотечна орбіта Кіровоградщини. 2023. Вип.15. С. 28 – 32.
3. Барабаш В., Глебова Л., Коломієць О. Інноваційні трансформації бібліотек закладів вищої освіти. Соціум. Документ. Комунікація: зб. наук. праць. Серія: Історичні науки. Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я.М. 2023. Вип. 19. С. 10 – 36. URL: <https://sdcjournal.com/index.php/journal/issue/view/26>. 39
4. Березельська А. Проблеми збереження та захисту архівів, бібліотечних фондів й інших об'єктів культурної спадщини в умовах війни / А. Березельська // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2023. Вип. 69. С. 193-214. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2023_69_15
5. Биркович Т. І. Інформаційно-комунікативна діяльність бібліотек України в умовах війни / Т. І. Биркович, І. Ю. Вільчинська // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2023. № 4. С. 42 – 48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2023_4_7
6. Бліндюк М. Українська бібліотечна асоціація в умовах війни — розмова з Оксаною Бруй. Lektūra. URL: <https://www.goethe.de/prj/lek/uk/--/uba.html> (дата звернення: 25.03.2025).
7. Борисенкова В. В. Форми та перспективи міжнародного співробітництва бібліотек. Молодий вчений. 2018. № 11 (63). С. 993 – 997.
8. Бородай І., Татарчук Л., Підгайна Т. Інформаційні технології в діяльності провідних бібліотек світу та їх використання за умов сучасних комунікацій. Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук. 2022. №9. С. 80–91.

9. Варенко В. М. Моделювання діяльності бібліотек: аналітичні інструменти // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2023. № 4. С. 49-55. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2023_4_8

10. Василенко О. Бібліотечно-інформаційний комплекс в умовах трансформації наукових комунікацій: результати бібліотекознавчого дослідження // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2023. Вип. 68. С. 43 – 68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2023_68_5

11. Воскобойнікова-Гузєва О.В. Бібліотечний соціальний інститут в першій чверті ХХІ століття: історичні та соціокультурні чинники розвитку // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2020. №1. С. 72–79.

12. Воскобойнікова-Гузєва О. В., Терещенко Н. М. Вектори стратегічного розвитку наукових бібліотек закладів вищої освіти України, Литви, Польщі // Науково-педагогічні студії. 2021. Вип. 5. С. 145–160

13. Горбань Ю. І. Розвиток університетської бібліотеки: комплекс стратегічних рішень // Вісник НАКККіМ. 2019. № 2. С. 180–184.

14. Горовий В. Бібліотечні документально-ресурсні центри як важливі інформаційні установи в умовах міжнародного воєнного протистояння в Україні // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2024. Вип. 70. С. 11 – 22. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2024_70_3

15. Горовий В. Бібліотечні орієнтири в глобальних інформаційних обмінах // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2020. Вип. 58. С. 11–24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2020_58_3

16. Горчинська В., Лагута Л. Міжнародна бібліотечна спільнота для України. 26.05.2022. Блог Національної бібліотеки України ім. Ярослава Мудрого. URL: <https://oth.nlu.org.ua/?p=6059> (дата звернення: 25.03.2025).

17. Григорєвська О. Європейські проєкти підтримки українських науковців в умовах вимушеної міграції під час воєнного стану у 2022-2024 рр.

// Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2024. Вип. 70. С. 52 – 66. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2024_70_6

18. Дем'янюк Л. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського та Національна бібліотека Республіки Молдова: основні аспекти міжнародного співробітництва // Бібліотечний вісник. 2024. № 2. С. 98 – 108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2024_2_10

19. Державна науково-технічна бібліотека України. Електронні ресурси бібліотек України. URL: <https://www.dntb.gov.ua>

20. ДСТУ 3017:2015. Інформація та документація. Терміни та визначення понять. [Електронний ресурс]. URL: <https://online.budstandart.com>

21. ДСТУ 7448-2013. Інформація та документація. Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять. URL: <https://lib.nure.ua/storage/app/media/nmbk/doc/dstu.pdf>

22. Дубровіна Л. Гуманітарна допомога європейських партнерів під час воєнного стану і перспективи розвитку цифровізації колекцій Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського // Бібліотечний вісник. 2024. № 1. С. 34-44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2024_1_6

23. Желай О. Бібліотечно-аналітичне обслуговування в умовах військового та інформаційного протистояння. На прикладі СІАЗ НБУВ // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2023. Вип. 69. С. 228 – 245. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2023_69_17

24. Желай О. П. Електронний сервіс сучасної бібліотеки: монографія. Желай Оксана ; наук. ред. В. М. Горовий ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2021. 208 с.

25. Закірова С. Українська книга за кордоном: оновлення ролі та завдань в умовах повномасштабного російського вторгнення в Україну // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2023. Вип. 69. С. 73 – 87. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2023_69_7

26. Захарова Н. Соціокультурна діяльність Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в умовах воєнного стану [Електронний ресурс] // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського. 2023. Вип. 68. С. 114 – 124. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2023_68_9

27. Злигостєв С. Модель видавничої діяльності наукових бібліотек // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2024. Вип. 70. С. 298 – 308. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2024_70_20

28. Іваненко С. Основні напрями діяльності бібліотеки наукової установи Національної академії наук України в умовах воєнного стану [Електронний ресурс] // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2023. Вип. 68. С. 125 – 138. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2023_68_10

29. Іванова Н. Інформаційно-аналітична діяльність Національної юридичної бібліотеки НБУВ в умовах війни // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2024. Вип. 70. С. 86-99. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2024_70_8

30. Кабаренкова Є. Зруйновані війною бібліотеки: втрати та перспективи // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2023. Вип. 69. С. 141 – 153. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2023_69_12

31. Капустянська Н. Збереження фондів як пріоритетний напрям у діяльності бібліотек в умовах воєнного стану // Бібліотечний вісник. 2024. № 1. С. 102-105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2024_1_13

32. Клименко О. З., Сокур О. Л. Міжнародне співробітництво бібліотек — важливий складник стратегічних комунікацій // Бібліотечний Меркурій. 2020. № 2 (24). С. 125 – 137. URL: <http://vislib.onu.edu.ua/article/view/202076/221930>.

33. Ковтанюк Ю. Актуальні питання збереженості фондів архівів, бібліотек і музеїв як установ культури в умовах воєнного стану // Бібліотечний вісник. 2024. № 2. С. 12 – 31. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2024_2_4
34. Колоскова Г. Цифрові комунікації сучасної бібліотеки: ключові аспекти // Вісник Книжкової палати. 2024. № 2. С. 15 – 24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkr_2024_2_5
35. Кравець Л. Адаптація системи функцій українських бібліотек в умовах воєнного стану [Електронний ресурс] // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2023. Вип. 68. С. 150 – 159. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2023_68_12
36. Лобузін К. Цифрові ресурси та сервіси наукової бібліотеки / К. Лобузін, С. Гарагуля, Л. Коновал // Бібліотечний вісник. 2023. № 4. С. 91-93. URL: http://bv.nbuv.gov.ua/doc/bv_2023_4_12
37. Ломачинський Б. Інформаційна культура у просторі бібліотеки в умовах конспіраційних війн сучасності // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2023. Вип. 69. С. 154-168. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2023_69_13
38. Лопата О. Трансформація системи обслуговування користувачів іноземними науковими часописами в сучасних умовах [Електронний ресурс] // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2023. Вип. 68. С. 189-212. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2023_68_15.
39. Макарова О. І. Важлива роль бібліотеки у воєнний час: минуле та сучасне [Електронний ресурс] // Бібліотечний Меркурій. 2023. Вип. 1. С. 145-154. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/libmer_2023_1_10
40. Мельник-Хоха Г. Електронна інфраструктура Львівської Національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника [Електронний ресурс] / Г. Мельник-Хоха, В. Мудроха // Бібліотечний вісник. 2023. № 2. С. 7-17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2023_2_4

41. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського в науково- інформаційному просторі (2000–2018) : *монографія* / В. М. Горовий, В. В. Струнгар, К. В. Лобузїна [та ін.] ; відп. ред. В. М. Горовий ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2019. 344 с.

42. Новальська Ю. Методична робота бібліотек України в умовах воєнного стану // Вісник Книжкової палати. 2024. № 2. С. 10-15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkr_2024_2_4

43. Обласна універсальна наукова бібліотека імені Дмитра Чижевського. URL: <https://library.kr.ua/> .

44. Олексин М. Хмарні сервіси як сучасний засіб зберігання ресурсів бібліотек / М. Олексин, Н. Кунанець, Р. Білоусова // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2024. Вип. 70. С. 167-182. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2024_70_12

45. Офіційний сайт бібліотеки ЦНТУ. URL: <https://library.kntu.kr.ua>

46. Онищенко О. Цифровізація – стратегічний шлях розвитку бібліотечної сфери. // Бібліотечний вісник. 2021. № 4.

47. Побережна Т. Стратегії діяльності публічних бібліотек Поділля в умовах воєнного стану в Україні: реалії сьогодення та виклики часу [Електронний ресурс] // Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук. 2023. Вип. 12. С. 133 – 141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ujlis_2023_12_12.

48. Про бібліотеки і бібліотечну справу: Закон України від 27 січня 1995 р. № 32/95 ВР зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80>.

49. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 року № 851-IV.

50. Про затвердження Типових правил користування бібліотеками в Україні. Наказ Міністерства культури і мистецтв України від 5 травня 1999 р. №275//Офіційний вісник України. 1999. №28. Ст.1144.

51. Про інформацію. Закон України від 2 жовтня 1992 року N 48. URL: [http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12).

52. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах. : Закон України (зі змінами) № 1089-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text>

53. Про культуру : Закон України від 14 груд. 2010 р. №2778-17 // Відом. Верхов. Ради України. 2011. №24. Ст. 168; В ред. Закону №76-19 від 01.01.2015 URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>.

54. Про національну програму інформатизації: Закон України (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#n191>.

55. Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України». Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. №219-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80>

56. Пугач Л. Ю. Діяльність публічних бібліотек в умовах трансформацій, викликаних повномасштабною російською військовою агресією // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2023. № 3. С. 28 – 33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2023_3_5.

57. Ржеуський А. В. Роль бібліотеки як соціального інституту в розвитку інформаційної безпеки / А. В. Ржеуський, Н. Е. Кунанець // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2023. № 3. С. 5 – 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2023_3_3

58. Сербін О. О., Ситницький М. В. Перспективи розвитку наукових бібліотек дослідницьких університетів України в контексті імплементації європейського досвіду// Проблеми економіки. 2018. № 1. С. 115 – 121. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0002511>.

59. Сербін О. Українська бібліотечна спільнота: виклики та можливості міжнародної співпраці // Бібліотечний вісник. 2025. № 1. С. 40 – 44. URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/uk/article/UJRN-0001542400>

60. Симоненко О. Бібліотечні інновації як засіб для перспективного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2023. Вип. 69. С. 126 – 138.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2023_69_11

61. Сісіна Л. Створення і функціонування бібліотечної сервісної платформи: швейцарський досвід // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2023. Вип. 69. С. 99-112.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2023_69_9

62. Сокур О. Л. Основні тенденції науково-методичної діяльності національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в умовах воєнного стану // Бібліотечний Меркурій. 2024. Вип. 1. С. 168-178.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/libmer_2024_1_11

63. Солов'яненко Д. В. Інтернет-технології бібліотечного сервісу в Україні: становлення і розвиток (1990-ті рр. – початок XXI ст.): дис. ... канд. іст. наук. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. К., 2008. 208 с.

64. Солоїденко Г. Збереження бібліотечного фонду – пріоритетний напрям діяльності бібліотек наукових установ НАН України в умовах воєнного часу // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2023. Вип. 68. С. 261-273.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2023_68_20

65. Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» : схвалено розпорядженням КМУ від 23.04.2013 № 219-р. // Офіційний вісник України. 2016. № 26. Ст. 1047.

66. Трансформаційні процеси у суспільній та соціокультурній сферах України : монографія / О. М. Анісімова, Л. А. Ковальська, Г. П. Лукаш, О. В. Прігунов, О. С. Щербіна, Т. М. Яворська. Вінниця, 2021. 185 с.

67. Туровська Л. Сервіс-орієнтована модель системи обліку користувачів НБУВ // Вісник Книжкової палати. 2024. № 2. С. 24-31.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2024_2_6

68. Шумілова А. Інформаційно-комунікаційні технології та інформаційні ресурси бібліотек – платформа для реалізації завдань очно-дистанційної освіти під час воєнного стану в Україні [Електронний ресурс] // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2023. Вип. 68. С. 316-329. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2023_68_24

69. Юдов А. М. Традиційні та сучасні бібліотечні сервіси: трансформаційні перетворення // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2023. № 3. С. 34-41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2023_3_6

70. Biblioteca Digitale Italiana – Портал цифрових бібліотек Італії. URL: <https://www.internetculturale.it>

71. ELAG – European Library Automation Group. Best practices in digital library infrastructure // ELAG Conference Proceedings. 2022. URL: <https://europeanlibraryautomationgroup.wordpress.com>

72. Europeana – Співпраця BNCR у проєктах цифрової культурної спадщини. URL: <https://www.europeana.eu>

ДОДАТКИ

Додаток А

Затверджую

Ректор ЦНТУ

_____Черновол М.І.

«_____» _____ 2018 р

Положення про бібліотеку

Центральноукраїнського національного технічного університету

1. Загальні положення

1.1. Бібліотека Центральноукраїнського національного технічного університету (далі — Бібліотека) є навчальним, науковим, інформаційним та культурно-просвітницьким структурним підрозділом Центральноукраїнського національного технічного університету (далі — Університет), яка забезпечує творами друку та іншими інформаційними документами навчально-виховний та науково-дослідницький процеси університету.

1.2. У своїй діяльності бібліотека керується Конституцією України, Законами України «Про вищу освіту» (01.07.2014 р. № 1556-VII, зі змінами та доповненнями), «Про бібліотеки і бібліотечну справу» (введено в дію Постановою ВР № 33/95-ВР від 27.01.1995 р., зі змінами і доповненнями), «Про національну програму інформатизації» (від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР, зі змінами і доповненнями), Указом Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» (від 25.06.2013 р. № 344/2013), іншими чинними законодавчими актами, інструктивно-нормативними документами, що регламентують діяльність бібліотек, Статутом і Правилами внутрішнього розпорядку Університету, а також цим Положенням, затвердженим ректором Університету.

1.3. Своєю діяльністю бібліотека сприяє реалізації державної політики в галузі освіти і культури, дотримуючись принципів гуманізму і демократизму, пріоритету загальнолюдських цінностей і моралі.

1.4. Адміністрація Університету забезпечує правові, організаційні, фінансові та матеріальні умови, необхідні для функціонування бібліотеки, зокрема, належне зберігання, використання і поповнення її фондів, комп'ютеризацію та технічне оснащення бібліотеки.

1.5. Науково-методичне керівництво бібліотекою здійснюють: Науково-методична бібліотечна комісія Міністерства освіти і науки України; зональний методичний центр бібліотек вищих навчальних закладів Одеського регіону — Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І.І. Мечникова; Науково-методична рада бібліотеки.

1.6. Бібліотека взаємодіє (на рівнях координації, кооперації зусиль та інтеграції ресурсів) з бібліотеками інших систем і відомств України, бере участь у заходах, спрямованих на розвиток та взаємовигідне використання бібліотечно-інформаційних ресурсів.

1.7. Бібліотека у своїй діяльності керується чинним законодавством про вільний доступ користувачів до інформаційно-бібліотечних ресурсів. Порядок доступу до бібліотечних фондів та інформаційних ресурсів, перелік основних послуг і умови їх надання визначаються Правилами користування Бібліотекою, затверджених ректором Університету і складених на основі «Типових правил користування бібліотеками України» (наказ Мінкультури України від 05.05.1999 р. № 275, зі змінами та доповненнями) та «Типових правил користування бібліотекою вищого закладу освіти Міністерства освіти України» затвердженого наказом МОН України № 321 від 31.08.1998 р.

1.8. Чисельність працівників бібліотеки встановлюються згідно норм чинного законодавства. Працівники бібліотеки призначаються на посаду і звільняються з посади наказом ректора університету в установленому порядку, передбаченому чинним трудовим законодавством України.

1.9. Розподіл обов'язків між працівниками бібліотеки здійснює директор з наступним затвердженням ректором університету в установленому порядку.

2. Завдання бібліотеки

2.1. Забезпечення повного, якісного і оперативного бібліотечно-бібліографічного та інформаційного обслуговування наукових, науково-педагогічних, педагогічних співробітників, докторантів, аспірантів, студентів, слухачів підготовчих та дистанційних курсів, співробітників Університету та інших категорій читачів відповідно до їх інформаційних запитів через вільний доступ до бібліотечних фондів та електронних ресурсів власної генерації, наукових інформаційних ресурсів, придбаних Університетом та ресурсів, доступних на корпоративних засадах.

2.2. Формування бібліотечного фонду традиційних та електронних ресурсів відповідно до профілю університету та запитів користувачів.

2.3. Створення електронних баз даних, організація та ведення довідково-бібліографічного апарату із використанням традиційних і новітніх інформаційних технологій.

2.4. Формування повної колекції друкованих видань науковців Університету.

2.5. Формування електронного ресурсу «Репозитарій Центральноукраїнського національного технічного університету»(CUNTUR) та інтеграція його до світового інформаційного простору.

2.6. Бібліографування наукового доробку науковців Університету.

2.7. Сприяння формуванню бренду учених Університету у науковому інформаційному просторі.

2.8. Сприяння вихованню гармонійної, морально досконалої і високоосвіченої особистості, свідомої свого громадянського обов'язку, відкритої до інтелектуального і творчого розвитку, самовдосконалення та самоорганізації.

2.9. Пропагування та розкриття через книгу, інші джерела інформації та за допомогою всіх бібліотечно-інформаційних засобів, історичної, наукової, культурно-історичної та духовної спадщини, змісту загальнолюдських цінностей, ідеї національного державотворення.

2.10. Розширення номенклатури бібліотечно-інформаційних послуг, підвищення їх якості на основі нової інформаційної техніки та новітніх інформаційних технологій, комп'ютеризації інформаційно-бібліотечних процесів.

2.11. Ведення самостійної та спільної з іншими організаціями та установами науково-дослідної, навчальної та організаційно-методичної роботи з питань книгознавства, інформатики, бібліотекознавства та бібліографії.

2.12. Виховання інформаційної культури користувачів, прищеплення їм навичок роботи з користування книгою, інформаційними ресурсами, інформаційними сервісами, послугами бібліотеки.

2.13. Забезпечення вільного доступу користувачів до вітчизняного та світового інформаційного простору через Інтернет.

2.14. Налагодження контактів і прямих зв'язків з бібліотеками інших країн; співробітництво з освітніми добродійними фондами, організаціями, установами.

2.15. Координація діяльності бібліотеки з науковою та навчальною частинами, деканатами і кафедрами іншими структурними підрозділами Університету та її громадськими й молодіжними організаціями. Співпраця та взаємодія з бібліотеками інших систем та відомств, органами науково-технічної інформації.

2.16. Ведення самостійної та спільної з іншими організаціями і установами науково-дослідної, навчальної та організаційно-методичної роботи з питань соціальних комунікацій, бібліотекознавства, бібліографознавства, документознавства та книгознавства.

3. Функції бібліотеки

3.1. Здійснює бібліотечне та довідково-інформаційне обслуговування користувачів:

3.1.1. Проводить диференційоване обслуговування користувачів: наукових, науково-педагогічних, педагогічних співробітників, докторантів, аспірантів, студентів, , співробітників Університету, представників інших наукових установ і організацій на

абонементів, у читальних залах, залах каталогів, інших структурних підрозділах бібліотеки.

3.1.2. Безкоштовно забезпечує основними бібліотечними послугами студентів, аспірантів, професорсько-викладацький склад, наукових працівників, співробітників Університету.

3.1.3. Вивчає інформаційні потреби, здійснює оперативне забезпечення інформаційних запитів науковців та студентів Університету, використовуючи різні форми і методи індивідуального, групового та масового інформування. Проводить соціологічні дослідження читацьких інтересів з метою їх оптимального задоволення.

3.1.4. Розширює та підвищує ефективність довідково-інформаційного обслуговування користувачів за рахунок взаємодії з науковими бібліотеками й органами науково-технічної інформації та забезпечує доступ користувачів через Інтернет до інформаційних ресурсів України та за її межами.

3.1.5. Реалізує можливості взаємовикористання бібліотечних фондів та електронних ресурсів за допомогою системи міжбібліотечного й міжнародного абонементів, електронної доставки документів, внутрішнього та міжнародного книгообміну.

3.1.6. Організовує роботу модераторів кафедр та наукових підрозділів Університету, залучає їх до участі у комплектуванні бібліотечного фонду та довідково-інформаційному обслуговуванні науковців. Надає їм необхідну методичну допомогу.

3.1.7. Укладає і готує до видання бібліографічні покажчики, списки літератури на допомогу науковій, навчально-виховній роботі університету, виконує всі види бібліотечних довідок, проводить бібліографічні огляди, дні кафедр, дипломників, спеціалістів.

3.1.8. Забезпечує інформаційно-бібліографічний супровід наукових заходів, що проходять в Університеті.

3.1.9. Пропагує бібліотечно-бібліографічні знання в навчальному процесі та науковій роботі. Організовує для користувачів заняття з інформаційної культури, організовує наукові та науково-практичні семінари з технологій самоархівування наукових публікацій, представлення інформації про науковців та їх науковий доробок у системі глобальних наукових комунікацій.

3.1.10. Надає користувачам додаткові платні послуги згідно з чинним законодавством.

3.2. Формує бібліотечні фонди та електронні бази даних відповідно до навчальних планів та програм, за тематикою наукових досліджень університету шляхом придбання наукових, навчальних, довідкових, періодичних видань, художньої літератури як на традиційних, так й на електронних носіях.

3.2.1. Здійснює організацію, раціональне розміщення та облік основних і підсобних бібліотечних фондів, їх зберігання, консервацію, копіювання та оцифрування.

3.2.2. Систематично аналізує використання бібліотечних фондів з метою їх оптимізації; вивчає його склад і використання; вилучає з бібліотечних фондів документи, що втратили актуальність, наукову та виробничу цінність, зношені, дефектні та дублетні примірники згідно з діючими законодавчими актами і передає їх на депозитарне зберігання та в обмінні фонди.

3.3. Забезпечує аналітико-синтетичне опрацювання надходжень до фонду.

3.3.1. Створює і веде систему бібліотечних каталогів, бібліографічних картотек та БД з метою багатоаспектного розкриття бібліотечно-інформаційних ресурсів.

3.3.2. Забезпечує інтеграцію електронного каталогу та інформаційних ресурсів власної генерації до регіональних та державних інформаційних ресурсів.

3.3.3. Бере участь у створенні галузевих, регіональних та загальнодержавних баз даних.

3.4. Проводить роботу з пропаганди та розкриття бібліотечно-інформаційних ресурсів бібліотеки як традиційними методами, так і з застосуванням комп'ютерних технологій:

3.4.1. Спільно з громадськими організаціями, викладачами та студентами університету проводить презентаційні заходи: читацькі конференції, літературні та музичні вечори, диспути, інші культурно-просвітницькі заходи.

3.5. Веде на основі даних її повноважень господарську діяльність, спрямовану на поліпшення умов праці користувачів та працівників бібліотеки.

3.5.1. Надає доступ до бібліотечних фондів для осіб, які не навчаються і не працюють в Університеті відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності» (№ 796 від 27.08.2010 р.), наказу МОН України, Мінекономіки, Мінфін України «Про затвердження порядків надання платних послуг державними та комунальними навчальними закладами» (№ 736/902/758 від 23.07.2010 р.) та Закону України «Про вищу освіту» (№ 1556-VII від 01.07.2014).

3.6. Бере участь у міжнародних бібліотечних програмах та проектах, всеукраїнських науково-практичних конференціях, нарадах, навчально-методичних семінарах.

3.7. Проводить наукові дослідження в галузі соціальних комунікацій, бібліотекознавства, автоматизованих бібліотечних систем, бібліографознавства, документознавства, історії книги та історії Університету.

3.8. Вивчає і впроваджує в практику роботи інноваційний бібліотечний досвід, нові бібліотечні технології, результати бібліотечних науково-дослідних робіт. Бере участь у регіональних, всеукраїнських, міжнародних наукових конференціях, нарадах, семінарах з питань бібліотечної та інформаційної роботи.

3.9. Активно упроваджує новітні бібліотечні технології, електронний документообіг.

3.10. Проводить науково-методичну роботу (аналітичну, організаційну, консультативну) з метою удосконалення всіх напрямків діяльності бібліотеки, її структурних підрозділів.

3.11. Забезпечує умови для безперервної освіти, підвищення професійного, загальноосвітнього та культурного рівня співробітників бібліотеки, навчання фахівців бібліотеки роботі в автоматизованих бібліотечних системах та набуття ними навичок роботи із застосуванням сучасних інформаційних сервісів.

3.12. Організує вивчення та постійний моніторинг суспільної думки, встановлення і поглиблення контактів з пріоритетними для бібліотеки категоріями користувачів.

4. Управління. Структура та штати. Матеріально-технічне забезпечення

4.1. Керівництво бібліотекою здійснює директор, який підпорядковується ректору Університету та є членом Вченої ради університету. Директор бібліотеки обирається Вченою радою Університету терміном на сім років і затверджується наказом ректора.

4.2. Директор у межах своїх повноважень несе відповідальність за організацію роботи бібліотеки, результати її фінансово-господарської діяльності, стан і збереження фонду та іншого майна; видає розпорядження, які обов'язкові для всіх працівників бібліотеки.

4.3. Керівництво Університету забезпечує гарантоване фінансування і комплектування бібліотечних документних та інформаційних ресурсів (згідно з діючими нормами книгозабезпечення навчального процесу) за рахунок загального і спеціального фондів; надає бібліотеці, відповідно до діючих норм, необхідні службові й виробничі приміщення; забезпечує комп'ютерною технікою, технічним обладнанням й устаткуванням.

4.4. Витрати на утримання бібліотеки передбачаються загальним кошторисом університету.

4.5. Забороняється використовувати приміщення бібліотеки для робіт, не передбачених функціями та завданнями бібліотеки, допускати випадки відчуження бібліотечних приміщень або використання їх не за призначенням. Забороняється переміщення бібліотеки без надання їй рівноцінного придатного приміщення для обслуговування користувачів бібліотеки, роботи працівників, зберігання бібліотечних фондів (ст. 27 Закону України «Про бібліотеки та бібліотечну справу»).

4.6. Працівники бібліотеки призначаються на посади та звільняються з них наказом ректора університету за поданням директора бібліотеки.

4.7. Структура та штати бібліотеки затверджуються ректором Університету за поданням директора бібліотеки згідно чинного законодавства («Типова структура бібліотек вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації» Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 27.09.2012 р. № 1058) і мають забезпечувати повноцінне функціонування бібліотеки, сучасний рівень інформаційного та бібліотечно-бібліографічного обслуговування користувачів, надання їм можливості використання комп'ютерної техніки, доступу до електронних БД, Інтернету, тощо.

4.8. Завдання, зміст роботи, взаємозв'язки, права і обов'язки та відповідальність структурних підрозділів бібліотеки визначаються відповідними Положеннями про них, Положенням про бібліотеку і Правилами користування бібліотекою.

4.9. Бібліотечні працівники повинні мати повну (базову) спеціальну бібліотечну або іншу повну (базову) вищу освіту відповідно до профілю Університету. Коло посадових обов'язків бібліотечних працівників визначається на підставі посадових інструкцій, затверджених ректором Університету та функціональних обов'язків, затверджених проректором. Посадові оклади встановлюються з урахуванням кваліфікаційних вимог, виходячи з діючих схем посадових окладів, передбачених чинним законодавством.

4.10. Правила користування бібліотекою розробляються на основі «Положення про наукову бібліотеку Центральноукраїнського національного технічного університету, «Типових правил користування бібліотеками в Україні» (наказ Мінкультури України від 05.05.1999 р. № 275) та «Типових правил користування бібліотекою вищого закладу освіти Міністерства освіти України» (наказ МОН України № 321 від 31.08.1998 р.) і затверджуються ректором університету.

4.11. Річні плани та звіти про роботу бібліотеки затверджуються проректором університету, та подаються у встановлені терміни до зонального методичного центру бібліотек вищих навчальних закладів.

4.12. Усі бібліотечні працівники несуть відповідальність за збереження бібліотечного фонду та майна бібліотеки відповідно до чинного законодавства.

4.13. З метою розвитку демократичних основ та колегіальності у вирішенні основних бібліотечних питань створюються громадські ради.

4.14. Бібліотека залучає користувачів до управління бібліотекою і до оцінки діяльності її структурних підрозділів та працівників. На правах дорадчого органу створюється Бібліотечна рада для узгодження діяльності бібліотеки з наукової та навчально-виховної роботи та задля надання їй дієвої допомоги у вирішенні актуальних

питань діяльності. До її складу входять представники факультетів і провідні спеціалісти бібліотеки. Склад Ради затверджується ректором університету за поданням директора бібліотеки.

4.15. Розвиваючись і відповідаючи на зміни в суспільному устрої, бібліотека оновлює свої управлінські методи і концепції, визначаючи такі підходи, які давали б їй можливість у нових умовах оптимально функціонувати, домагатися підвищення якості бібліотечно-інформаційних послуг і бути максимально корисною своїм користувачам.

4.16. Наукова бібліотека має свою печатку і штампи, де відображено, що вона є структурним підрозділом Університету.

4.18. Режим роботи бібліотеки встановлюється ректором відповідно до Правил внутрішнього трудового розпорядку університету.

4.19. З метою збереження бібліотечних фондів, дотримання санітарно-гігієнічних норм та вимог з охорони праці співробітників бібліотеки в останній четверг місяця – санітарний день.

5. Права та обов'язки бібліотеки

5.1. Бібліотека має право:

5.1.1. Визначати зміст та форми своєї діяльності залежно від завдань, зазначених у Положенні про бібліотеку.

5.1.2. Визначати умови використання бібліотечних фондів на основі договорів з юридичними та фізичними особами.

5.1.3. Знайомитись з навчальними планами, програмами та тематикою науково-дослідної роботи структурних підрозділів університету, отримувати від них матеріали та відомості, необхідні для вирішення поставлених перед бібліотекою завдань.

5.1.4. Представляти університет у різних установах, громадських і професійних організаціях і об'єднаннях з питань бібліотечної та інформаційно-бібліографічної діяльності; брати безпосередню участь у роботі відповідних наукових конференцій, нарад, семінарів як в Україні, так і за її межами; брати участь у реалізації державних і регіональних програм у межах своєї компетенції та програм розвитку бібліотечної справи.

5.1.5. Здійснювати у встановленому порядку співробітництво з бібліотеками та іншими установами і організаціями іноземних держав, вести міжнародний документообмін.

5.1.6. Визначати згідно з правилами користування бібліотекою види і розмір компенсації за збитки, завдані користувачем бібліотечному фонду, обладнанню та іншому майну бібліотеки.

5.1.7. Надавати користувачам додаткові платні послуги згідно з чинним законодавством.

5.1.8. Вилучати та реалізувати документи із своїх фондів відповідно до нормативно-правових актів.

5.1.9. Розробляти структуру і штатний розклад бібліотеки, здійснювати в установленому порядку добір і розстановку бібліотечних кадрів. Вносити пропозиції щодо зміни структури бібліотеки у відповідності до обсягу робіт.

5.1.13. Отримувати для постійного зберігання обов'язковий друкований примірник та електронний варіант усіх видань Університету, матеріали наукових конференцій семінарів, нарад, організованих Університетом.

5.2. Бібліотечні працівники мають право:

5.2.1. На підтримку з боку Університету підвищення кваліфікації працівників бібліотек, створення необхідних умов для їх самоосвіти, забезпечення участі в роботі методичних об'єднань, наукових конференцій, семінарів з питань науково-дослідницької, бібліотечно-інформаційної та культурно-просвітницької роботи.

5.2.2. Не обслуговувати користувачів у санітарний день, що проходить у бібліотеці раз на місяць.

5.3. Бібліотечні працівники несуть відповідальність за:

5.3.1. Неналежне виконання або невиконання своїх трудових обов'язків, а також за невикористання або неповне використання своїх функціональних прав згідно з нормативно-правовими актами про працю в Україні та колективним договором університету.

5.3.2. Збереження бібліотечних фондів згідно з діючими законодавчими актами. Працівники бібліотеки, з вини яких завдано шкоди бібліотечному фонду, несуть матеріальну відповідальність згідно з чинним цивільним законодавством та законодавством України про працю.

5.3.3. За порушення, скоєні в процесі своєї діяльності, — в межах, визначених чинним кримінальним, адміністративним та цивільним законодавством України.

5.3.4. За розголошення відомостей про особисті дані.

5.3.5. За виконання наказів ректора та розпоряджень керівництва бібліотеки.

5.3.6. За коректність довідок та за достовірність поданих статистичних показників.

5.3.7. За дотримання правил з охорони праці, протипожежної безпеки та виробничої санітарії.

5.3.8. За своєчасне інформування керівництва Бібліотеки та Університету про наявні порушення норм законодавчих актів щодо збереження фондів бібліотеки та інших матеріальних цінностей.

5.3.9. За раціональне використання ввіреної техніки та матеріальних цінностей, канцтоварів та бібліотечної техніки.

5.4. Бібліотека зобов'язана:

5.4.1. Обслуговувати користувачів згідно з Правилами користування бібліотекою Центральноукраїнського національного технічного університету.

5.4.2. Своєю діяльністю забезпечувати реалізацію прав громадян на бібліотечне обслуговування, встановлених Законом України «Про бібліотеки і бібліотечну справу».

5.4.3. Не використовувати відомості про користувачів бібліотеки та їх читацькі інтереси з будь-якою метою (крім наукової), без їхньої згоди.

5.4.4. Звітувати про свою роботу перед Вченою радою університету.

5.4.5. Виконувати відповідні норми та правила, встановлені в галузі бібліотечної справи.

5.4.6. Забезпечувати належне зберігання у своїх фондах особливо цінних та рідкісних видань, колекцій, що віднесені до національного культурного надбання. Несе відповідальність за їх облік, включення до автоматизованих баз даних, а також державну реєстрацію.

5.4.7. Не має права вилучати та реалізувати документи, віднесені до цінних і рідкісних видань, унікальних документальних пам'яток, крім випадків, передбачених законодавством.

6. Прикінцеві положення

6.1. Бібліотека взаємодіє з ректором, проректорами університету, його структурними підрозділами, а також з поточних питань з усіма співробітниками Університету.

6.2. Всі зміни та доповнення до даного положення вносяться шляхом видання відповідного наказу за підписом ректора та затвердження нової редакції «Положення про Бібліотеку Центральноукраїнського національного технічного університету».

6.3. Положення про Бібліотеку Центральноукраїнського національного технічного університету складено на основі «Примірного положення про бібліотеку вищого закладу III-IV рівнів акредитації» (наказ МОН України від 06.08.2004 № 641). «Типового положення про бібліотеку вищого навчального закладу освіти Міністерства освіти України», затвердженого наказом Міністерства освіти України № 155 від 30.04.1998 р.

Директор бібліотеки

Євміна В.В.

«Затверджую»
Проректор з наукової роботи
_____ Левченко О. М.
«___» _____ 2018

р.

**Положення про відділ
обліку та наукової обробки літератури**

1. Загальні положення

- 1.1. Відділ забезпечує наукову обробку літератури з метою розкриття бібліотечного фонду в системі каталогів і картотек та його організації для повного і оперативного задоволення читацьких запитів.
- 1.2. Відділ є структурним підрозділом бібліотеки і підпорядковується директору бібліотеки.
- 1.3. У своїй діяльності керується Конституцією України, законами України «Про освіту», «Про бібліотеки і бібліотечну справу», нормативними актами та документами з бібліотечної справи, Статутом університету та Положенням про бібліотеку ЦНТУ, наказами та розпорядженнями університету та бібліотеки, правилами трудового розпорядку бібліотеки та даним Положенням.

2. Завдання відділу

Основними завданнями роботи відділу є формування традиційного довідково бібліографічного апарату бібліотеки та електронних баз даних:

- 2.1. Облік літератури, що надходить до бібліотеки і що вибула з її фондів.
- 2.2. Забезпечення найбільш повного розкриття у них змісту фондів бібліотеки й оперативного відображення нових надходжень документів;
- 2.3. Розвиток інформаційних якостей електронного каталогу, його редагування;
- 2.4. Ведення та редагування карткових каталогів;
- 2.5. Впровадження в роботу бібліотеки Універсальної десяткової класифікації
- 2.6. Редагування, класифікація, систематизація та визначення предметних рубрик документів, що надійшли до бібліотеки.
- 2.7. Опис творів друку в електронному каталозі та їх технічна обробка.
- 2.8. Розроблення положення та інструкції на основні технологічні процеси відділу.

2.9 Ведення науково-методичної роботи по профілю діяльності відділу. Надання інформації користувачам про ресурси бібліотеки.

3. Функції відділу

Для виконання зазначених завдань відділ комплектування проводить наступну роботу:

- 3.1. Отримує періодичні видання, контролює їх надходження і складає рекламацію на не отримані номери.
- 3.2. Організовує і веде допоміжно-довідковий апарат на допомогу комплектуванню: картотеку книгозабезпеченості та базу даних «Учбові дисципліни», картотеку видань, що продовжуються; картотеку періодичних видань (АБІС ІРБІС) та карткову, картотеку методичних рішень, картотеку безінвентарної літератури.
- 3.3. Проводить прийом, облік і реєстрацію документів, що надійшли до бібліотеки.
- 3.4. Звітує перед бухгалтерією за використані кошти, передає відповідну документацію на нові надходження і вилучені документи.
- 3.5. Вилучає записи про документи, що вилучені з фонду бібліотеки, з інвентарних книг, реєструє списання в сумарній книзі бібліотеки.
- 3.6. Відповідає за правильність ведення інвентарного обліку фонду як в друкованому, так і в електронному форматі.
- 3.7. Створює та поповнює електронний каталог АБІС "ІРБІС".
- 3.8. Здійснює бібліографічний опис творів друку та інших документів, відповідно до діючих державних стандартів.
- 3.9. Систематизує нові надходження за таблицями УДК
- 3.10. Здійснює предметизацію нових надходжень.
- 3.11. Редагує всі елементи бібліографічного опису електронного каталогу та роздрукованих карток.
- 3.12. Забезпечує дублювання карток для всіх видів каталогів.
- 3.13. Веде алфавітний, систематичний, службовий та топографічний карткові каталоги.
- 3.14. Здійснює технічну обробку видань (написання книжкових формулярів, нанесення шифру на палітурку, проставлення печатки та інвентарного номеру на титульну сторінку).
- 3.15. Здійснює книгообмін з бібліотеками України (внутрішньодержавний обмін).
- 3.16. Організовує обмін, перерозподіл і розповсюдження документів між бібліотеками області через обмінно-резервний фонд.
- 3.17. Забезпечує наукову організацію праці і управління у відділі.

З цією метою:

- Складає перспективний і поточні плани роботи відділу і звіти про неї.
- Розробляє інструктивно-методичну, нормативну і технологічну документацію, яка регламентує виробничі процеси і трудову діяльність працівників відділу.

3.18. Займається підготовкою науково-методичних матеріалів з питань аналітико-синтетичної обробки документів і організації каталогів.

3.19. Проводить заходи з підвищення професійної підготовки співробітників відділу та бібліотеки (тренінги, лекції, семінари тощо).

4. Управління, структура, штати

4.1. Керівництво відділу здійснює завідуючий, якого призначає ректор університету за поданням директора бібліотеки.

4.2. Завідуючий організує роботу та несе повну відповідальність за її виконання. Його розпорядження обов'язкові для всіх працівників відділу.

4.3. Працівники відділу призначаються та звільняються з роботи наказом ректора університету за поданням директора бібліотеки, погодженому з завідуючим відділом.

4.4. Обов'язки працівників відділу визначаються посадовими інструкціями, затвердженими ректором університету.

4.5. Робота відділу будується на основі планів – перспективних та річних. Планування, облік роботи і звітність здійснюється відділом згідно з порядком, встановленим дирекцією бібліотеки.

4.6. Штат відділу формується, виходячи з «Типової структури бібліотек ВНЗ III-IV рівнів акредитації» та «Типових штатних нормативів бібліотек ВНЗ III-IV рівнів акредитації».

4.7. Всі працівники несуть матеріальну відповідальність за збереження підпорядкованого фонду та технічних засобів у відповідності до чинного законодавства.

5. Взаємодія відділу з іншими структурними підрозділами.

5.1. Відділ координує свою роботу з іншими структурними підрозділами бібліотеки.

5.2. Відділ отримує:

- Від директора – розпорядження та інструктивні матеріали щодо організації виробничої, наукової та методичної діяльності, нові видання, що надійшли до бібліотеки.
- Від завідуючого відділу обслуговування – документацію на списання документів, акти з переобліку фондів, акти вибіркового перевірок фондів.

5.3. Відділ подає:

- Директору бібліотеки – річні плани роботи, текстові та статистичні звіти про діяльність відділу, заявки на придбання канцтоварів, обладнання, матеріалів.
 - Відділу обслуговування – нові надходження літератури.
- 5.4. Проблемні питання з комплектування або списання бібліотечного фонду, які потребують колегіального вирішення, розглядаються Комісією по роботі з фондами або Радою при директорі, які і приймають рішення з цих питань.

6. Права відділу

Відділ має право:

- 6.1. У встановленому порядку ознайомлюватись з навчальними планами, програмами й тематикою науково-дослідної роботи університету.
- 6.2. Визначати зміст та форми своєї діяльності, відповідно планів університету.
- 6.3. За узгодженням з керівництвом університету і бібліотеки, залучати до організації обслуговування користувачів співробітників різних підрозділів університету і відділів бібліотеки.

Працівники мають право:

- 6.4. На підтримку адміністрації ЦНТУ в організації підвищення кваліфікації співробітників бібліотеки, створення необхідних умов для самоосвіти, в забезпеченні участі в бібліотечно-інформаційній та культурно-просвітницькій роботі; в створенні належних умов праці.
- 6.5. На представлення до різних форм заохочення, нагород та відзнак, які передбачені для працівників освіти та культури.
- 6.6. Представляти, за дорученням керівництва, бібліотеку в закладах культури та освіти з питань, що стосуються профілю діяльності відділу.

7. Відповідальність

Відділ несе відповідальність за:

- 7.1. Виконання плану, підвищення ефективності роботи відділу.
- 7.2. Вчасне подання звітних документів та їх достовірність.
- 7.3. Виконання завдань і функцій, покладених на відділ дійсним Положенням, наказами та розпорядженнями по університету та бібліотеці.
- 7.4. Збереження бібліотечного фонду, згідно чинного законодавства.
- 7.5. Дотримання правил внутрішнього, трудового розпорядку та правил пожежної безпеки.

Директор бібліотеки

Свміна В.В.

Додаток В

“Затверджую”

Проректор з наукової роботи

Левченко О.М.

“_____” _____ 2018р.

ПОЛОЖЕННЯ про відділ обслуговування бібліотеки ЦНТУ

1. Загальні положення

- 1.1 Відділ обслуговування забезпечує бібліотечно-бібліографічне та довідково-інформаційне обслуговування навчальної, наукової та виховної роботи університету.
- 1.2 Відділ є структурним підрозділом бібліотеки і підпорядковується директору бібліотеки.
- 1.3 У своїй діяльності керується Конституцією України, законами України “Про освіту”, “Про бібліотеки і бібліотечну справу”, нормативними актами та документами з бібліотечної справи, Статутом університету та Положенням про бібліотеку ЦНТУ, наказами та розпорядженнями університету та бібліотеки, правилами трудового розпорядку бібліотеки та даним Положенням.

2. Завдання відділу

- 2.1 Ефективне обслуговування користувачів бібліотеки документами на традиційних та електронних носіях.
- 2.2 Інформування кафедр про наявність і надходження літератури за їх профілем.
- 2.3 Спільне здійснення з ректоратом та кафедрами просвітницько-виховної роботи зі студентами.
- 2.4 Формування фонду відділу.

3. Функції відділу

- 3.1 Обслуговує користувачів на абонементних та в читальних залах.
 - 3.1.1 Організовує запис користувачів до бібліотеки, ознайомлює з правилами користування бібліотекою.
 - 3.1.2 Організовує диференційне обслуговування за категоріями користувачів, а також групове обслуговування студентів.
 - 3.1.3 Обслуговує користувачів бібліотеки по МБА.
- 3.2 Консультує користувачів бібліотеки з питань користування каталогами, картотеками. Надає усні довідки.
- 3.3 Спільно з ректоратом, кафедрами проводить просвітницько-виховну роботу серед студентів.
 - 3.3.1 Бере участь у проведенні масових заходів.
 - 3.3.2 Проводить бібліографічні огляди літератури.
 - 3.3.3 Організовує тематичні книжкові виставки та виставки нових надходжень.
 - 3.3.4 Бере участь у заходах, які проводить університет, шляхом реклами книги та читання за тематикою.
- 3.4 Формує книжковий фонд відділу, відповідно до навчальних планів, програм та інформаційних запитів користувачів.
 - 3.4.1 Здійснює прийом нових надходжень та описує їх для топографічного каталогу.
 - 3.4.2 Передає нову літературу для відкритих переглядів.
 - 3.4.3 Аналізує забезпеченість підручниками та навчальними посібниками студентів.
 - 3.4.4 Проводить аналіз використання літератури.
 - 3.4.5 Здійснює розстановку фонду та систематично перевіряє правильність розстановки.

- 3.4.6 Обезпичує фонд.
- 3.4.7 Спільно з кафедрами здійснює перегляд фонду з метою вилучення застарілої, мало використовуваної та непридатної для навчального процесу літератури.
- 3.4.8 Складає акти на списання літератури.
- 3.4.9 Здійснює заміну втраченої користувачами літератури.
- 3.4.10 Займається ліквідацією заборгованості користувачів.
- 3.5 Проводить методичну роботу з питань ефективності обслуговування користувачів і організації роботи відділу.
- 3.5.1 Розробляє інструктивно-методичні матеріали, які регламентують виробничі процеси відділу.
- 3.5.2 Вдосконалює організацію праці відділу та технологічні процеси.
- 3.5.3 Вивчає, узагальнює та впроваджує передовий досвід бібліотек вищих навчальних закладів по обслуговуванню користувачів.

4. Управління, структура, штати

- 4.1 Керівництво відділу здійснює завідуючий, якого призначає ректор університету за поданням директора бібліотеки.
- 4.2 Завідуючий організує роботу та несе повну відповідальність за її виконання. Його розпорядження обов'язкові для всіх працівників відділу.
- 4.3 Працівники відділу призначаються та звільняються з роботи ректором університету за поданням директора бібліотеки, погодженому з завідуючим відділом.
- 4.4 Обов'язки працівників відділу визначаються посадовими інструкціями.
- 4.5 Робота відділу будується на основі планів-перспективних та річних. Планування, облік роботи і звітність здійснюється відділом згідно з порядком, встановленим дирекцією бібліотеки.
- 4.6 Штат відділу формується, виходячи з "Типової структури бібліотек вчз III-IV рівнів акредитації" та "Типових штатних нормативів бібліотек вчз III-IV рівнів акредитації".
- 4.7 Всі працівники несуть матеріальну відповідальність за збереження підпорядкованого фонду та технічних засобів у відповідності до чинного законодавства.

5. Взаємодія відділу з іншими структурними підрозділами.

- 5.1 Відділ обслуговування подає:
 - 5.1.1 Директору бібліотеки – на затвердження регламентуючу та технологічну документацію, а також плани і звіти відділу.
 - 5.1.2 Сектору комплектування – заявки на придбання літератури, дані про забезпеченість студентів навчальною літературою, акти на вилучення літератури.
 - 5.1.3 Адміністрації бібліотеки – заявки на придбання обладнання, канцелярських товарів, бібліотечної техніки, ремонт обладнання, приміщення.
- 5.2 Відділ обслуговування отримує:
 - 5.2.1 Від керівництва бібліотеки – вказівки та розпорядження з організаційно-виробничої діяльності відділу; затверджену регламентуючу та технологічну документацію.
 - 5.2.2 Від відділу наукової обробки літератури нові надходження.

6. Права відділу

Відділ має право:

- 6.1 В установленому порядку ознайомлюватись з навчальними планами, програмами й тематикою науково-дослідної роботи університету.
- 6.2 Визначати зміст та форми своєї діяльності, відповідно планів університету.
- 6.3 Ознайомлюватись з наказами про зарахування студентів для підготовки їх запису до бібліотеки.

- 6.4 За узгодженням з керівництвом університету і бібліотеки, залучати до організації обслуговування користувачів співробітників різних підрозділів університету і відділів бібліотеки.
- 6.5 Згідно Закону України “Про бібліотеки і бібліотечну справу” і “Правил користування бібліотекою” визначати види і розмір компенсації шкоди, заподіяної користувачами бібліотеці.
- 6.6 Працівники мають право:
 - 6.6.1 На підтримку адміністрації ЦНТУ в організації підвищення кваліфікації співробітників бібліотеки, створення необхідних умов для самоосвіти, в забезпеченні участі в бібліотечно-інформаційній та культурно-просвітницькій роботі; в створенні належних умов праці.
 - 6.6.2 На представлення до різних форм заохочення, нагород та відзнак, які передбачені для працівників освіти та культури.
 - 6.6.3 Представляти, за дорученням керівництва, бібліотеку в закладах культури та освіти з питань обслуговування користувачів.

7. Відповідальність

Відділ несе відповідальність за:

- 7.1 Виконання плану, якість обслуговування користувачів, підвищення ефективності роботи відділу.
- 7.2 Вчасне подання звітних документів та їх достовірність.
- 7.3 Виконання завдань і функцій, покладених на відділ дійсним Положенням, наказами та розпорядженнями по університету та бібліотеці.
- 7.4 Збереження бібліотечного фонду, згідно чинного законодавства.
- 7.5 Співробітники відділу не мають права використовувати відомості про користувачів бібліотеки та їх інтереси, без їхньої на це згоди.

Директор бібліотеки

Євміна В.В.

Додаток Г

«Затверджую»

Проректор з наукової роботи

_____ Левченко О.М.

« ___ » _____ 2018 р.

Положення про інформаційно-бібліографічний відділ

I. Загальні положення

- 1.1. Інформаційно-бібліографічний відділ є структурним підрозділом бібліотеки, який забезпечує інформацією користувачів згідно напрямків навчально-виховного процесу, науково-педагогічної та науково-дослідної діяльності університету.
- 1.2. Відділ є самостійним підрозділом бібліотеки і підпорядковується директору бібліотеки.
- 1.3. У своїй діяльності відділ керується Конституцією України, законами України «Про освіту», «Про бібліотеки і бібліотечну справу», нормативними актами та документами з бібліотечної справи, Статутом університету та Положенням про бібліотеку ЦНТУ, наказами та розпорядженнями університету та бібліотеки, правилами трудового розпорядку бібліотеки та даним Положенням.

II. Завдання відділу

- 2.1. Повне, оперативне та якісне довідкове та інформаційне обслуговування користувачів бібліотеки у відповідності з інформаційними запитами та згідно правил користування бібліотекою.
- 2.2. Організація та ведення довідково-пошукового апарату бібліотеки, в тому числі з використанням нових інформаційних технологій.
- 2.3. Формування фонду відділу на різних носіях інформації.
- 2.4. Формування інформаційної культури користувачів.
- 2.5. Розширення номенклатури послуг відділу, підвищення їх якості використовуючи новітні технології автоматизації інформаційно-бібліографічних процесів.
- 2.6. Реклама та популяризація послуг відділу та бібліотеки серед студентів, аспірантів та викладачів університету, співпрацюючи з редакцією газети «Студентський вісник» та активно використовуючи інформаційний простір на бібліотечному сайті.
- 2.7. Науково-методична робота.
- 2.8. Координація діяльності відділу з іншими структурними підрозділами бібліотеки.
- 2.9. Співпраця з іншими бібліотеками та інформаційними структурами.

III. Функції відділу

- 3.1. Організує та веде довідково-пошуковий апарат бібліотеки.
 - 3.1.1. Проводить аналітичне опрацювання періодичних та подовжувальних видань, які отримує бібліотека.
 - 3.1.2. Веде роботу в трьох базах даних АРМ «Ірбіс»:
 - «Періодичні видання КНТУ, статті з періодики та збірників»;
 - «Наукові праці співробітників та викладачів КНТУ»;
 - «MEDIA»
 - 3.1.3. Приймає активну участь у ЦУКК. Опрацьовує обов'язкові до описання журнали та редагує статті які надходять згідно програми ЦУКК.

- 3.1.4. Формує довідково-бібліографічний фонд бібліотеки:
- Видань поточної державної, науково-допоміжної бібліографії за профілем університету, власних друкованих документів ЦНТУ та енциклопедичних видань;
 - Методичної літератури за профілем відділу;
 - Забезпечує облік, організацію, раціональне розміщення та зберігання фонду відділу;
 - Здійснює своєчасне очищення фонду від застарілих, зношених видань та видань, які мало використовуються.
 - Сприяє поповненню фонду відділу літературою краєзнавчого характеру, а також матеріалами про університет та про бібліотеку;
- 3.2. Здійснює довідково-бібліографічне обслуговування користувачів відділу, використовуючи методи індивідуального та групового обслуговування.
- 3.2.1. Виконує тематичні, адресні, бібліографічні довідки. Аналізує якість виконання довідок, причини відмовлень.
- 3.2.2. Розкриває багатогалузевий фонд бібліотеки :
- Організовує виставки та перегляди нових надходжень літератури до бібліотеки із складанням списків нових надходжень та інформуванням студентів, викладачів та науковців ВНЗ;
 - Здійснює оперативне індивідуальне інформування викладачів шляхом надсилання списків, запрошень та оголошень електронною поштою.
 - 3.2.3. Здійснює диференційоване обслуговування керівництва університету.
 - 3.3. Проводить «Дні інформації», інформаційні та тематичні бібліографічні огляди, конференції, семінари, тренінги, віртуальні виставки, презентації .
 - 3.4. Бере участь у загально-бібліотечних заходах.
 - 3.5. Укладає та готує до видання бібліографічні покажчики, тематичні покажчики за профілем університету на допомогу навчально-виховному процесу та науковій діяльності.
 - Організує та проводить для студентів теоретичні та практичні заняття з «Основ інформаційної культури сучасного студента» згідно з навчальним планом, за розкладом.
 - Займається науково-методичною роботою.
- 3.6.1. Координує роботу по наповненню інституційного репозитарію між бібліотекою та професорсько-викладацьким складом університету;
- 3.6.2. Веде роботу безпосередньо з наповнення, рецензування та популяризації інституційного репозитарію та шляхів відкритого доступу до наукових публікацій;
- 3.6.3. Проводить інформаційну роботу серед науковців щодо підвищення наукометричних показників в міжнародних базах та надає методичну допомогу по створенню та редагуванню профілів науковців.
- 3.6.4. Бере участь у розробці рекомендацій та пам'яток для користувачів бібліотеки з методики складання бібліографічних списків, методики пошуку в ДБА, використання БД бібліотеки, проводить консультації.
- 3.6.5. Створює звітну, організаційно-розпорядчу та технологічну документаці відділу.
- 3.6.6. Вивчає та запроваджує передові бібліотечні технології, вивчає досвід інших бібліотек України та світу.
- 3.8. Здійснює підвищення кваліфікації працівників сектору.
- 3.9. Працює в тісному контакті з іншими підрозділами бібліотеки, кафедрами, факультетами університету.

IV. Управління, структура, штати

- 4.1. Керівництво відділу здійснює завідуючий, якого призначає ректор університету за поданням директора бібліотеки.

- 4.2. Завідуючий відділу організує роботу та несе повну відповідальність за її виконання: його вказівки та розпорядження обов'язкові для усіх працівників відділу.
- 4.3. Працівники відділу призначаються та звільняються з роботи ректором університету за поданням директора бібліотеки, погодженому з завідуючим відділом.
- 4.4. Обов'язки працівників відділу визначаються посадовими інструкціями.
- 4.5. Робота відділу організується на основі єдиного плану роботи бібліотеки. Плани та звіти роботи відділу затверджуються директором.
- 4.6. Відділ веде облік роботи за встановленим порядком.
- 4.7. Штат відділу формується, виходячи із існуючого штатного розкладу.
- 4.8. Всі працівники відділу несуть матеріальну відповідальність за збереження підпорядкованого фонду та технічних засобів у відповідності до чинного законодавства.

V. Взаємозв'язки відділу з іншими підрозділами бібліотек

- 5.1. Відділ подає:
 - 5.1.1. Адміністрації бібліотеки (на затвердження) – організаційно-розпорядчу документацію, плани та звіти про роботу відділу, замовлення на придбання необхідного обладнання, канцтоварів та техніки, замовлення на отримання довідкових, інформаційно-бібліографічних документів.
 - 5.1.2. Провідному фахівцю, інженеру з комп'ютерних систем – матеріали для розміщення на бібліотечному сайті, заявки на технічний ремонт техніки відділу.
- 5.2. Відділ передає:
 - 5.2.1. Відділам обслуговування – періодику, що пройшла аналітичне опрацювання.
- 5.3. Відділ отримує:
 - 5.3.1. Від адміністрації – вказівки щодо виробничо-організаційної діяльності відділу, затверджену організаційно-розпорядчу документацію.
 - 5.3.2. Від відділу обробки документів і організації каталогів – інформацію про періодичні видання, нові надходження літератури до фонду бібліотеки.
 - 5.3.3. Від провідного фахівця, інженера з комп'ютерних систем – необхідне технічне та програмне забезпечення.

VI. Права відділу

- 6.1. Відділ має право:
 - 6.1.1. В установленому порядку знайомитись з навчальними програмами, тематикою науково-дослідницькою роботою ВНЗ.
 - 6.1.2. Залучати до проведення окремих заходів (за погодженням з директором) працівників різних підрозділів бібліотеки.
 - 6.1.3. За дорученням керівництва представляти бібліотеку на нарадах та семінарах з питань бібліографічного та інформаційного забезпечення.
 - 6.1.4. Вести за встановленим порядком листування з іншими бібліотеками.

Положення про інформаційно-бібліографічний відділ розроблено на основі типового положення про інформаційно-довідкову роботу структурного підрозділу бібліотеки ВНЗ та Положення про бібліотеку ЦНТУ.

Додаток Д

«Затверджую»

Директор бібліотеки ЦНТУ

Свміна В.В.

«__» _____ 2018 р.

Положення про систему каталогів і картотек бібліотеки ЦНТУ

1. Загальні положення.

- 1.1. Система каталогів і картотек бібліотеки ЦНТУ – це сукупність планомірно організованих, доповнюючих один одного взаємозв'язаних бібліотечних каталогів і бібліографічних картотек, які розкривають зміст та склад фондів бібліотеки в різних аспектах. Система каталогів і картотек – складова частина довідково-бібліографічного апарату бібліотеки.
- 1.2. Каталоги та картотеки бібліотеки різняться за формою подання та використання інформації, за обсягом фонду та видами документів, який вони відображають, за призначенням, за способом групування інформації.
 - 1.2.1. За формою подання та використання інформації в бібліотеці ведуться електронний (ЕК) та карткові каталоги та картотеки.
 - 1.2.2. За обсягом фонду в бібліотеці організовані генеральний, загальні та каталоги на окремі підсобні фонди.
 - 1.2.3. За цільовим призначенням є службові та читацькі каталоги та картотеки.
 - 1.2.4. За способом групування бібліографічних записів створені абеткові, систематичні, нумераційні каталоги та абеткові, систематичні та тематичні картотеки.
 - 1.2.5. За видами документів створені каталоги та картотеки:
 - книжкових видань
 - періодики
 - стандартів та інших НТД
- 1.3. В бібліотеці створюються обов'язкові та факультативні каталоги та картотеки. До обов'язкових належить: генеральний АК та всі читацькі каталоги та картотеки. До факультативних – службові, які використовуються співробітниками для обліку та контролю.

2. Призначення і функції системи каталогів.

- 2.1. Система каталогів та картотек бібліотеки ЦНТУ забезпечує виконання таких функцій бібліотеки, як: комплектування, збереження й ефективність використання фондів, бібліографічна й інформаційна, методична і науково-дослідна робота та інше.
- 2.2. Основними функціями системи каталогів і картотек бібліотеки ЦНТУ є інформаційна й освітня.
 - Інформаційна функція визначається завданнями бібліотеки щодо поширення досягнень передового досвіду; техніки, культури, науки, освіти, розвитку науки і

виробництва, прискоренню темпів економічного, соціального і духовного прогресу суспільства.

- Освітня функція визначається завданнями бібліотеки щодо підвищення загальноосвітнього, професійного і культурного рівня користувача бібліотеки.

3. Каталоги і картотеки бібліотеки ЦНТУ.

3.1. Каталоги і картотеки бібліотеки розрізняються за видами відображуваних документів, за призначенням, охопленням фондів, способом групування і формою представлення інформації.

3.2. Каталоги і картотеки представлені як у картковій формі, так і в електронній формі баз даних електронного каталогу (в подальшому ЕК).

3.3. До каталогів та картотек складаються покажчики, що забезпечують повноту й оперативність пошуку.

3.4. Характеристика каталогів та картотек:

- Службовий алфавітний каталог, обов'язковий, картковий. Містить бібліографічні записи на всі документи, що входять до загального фонду бібліотеки, крім періодичних, інформаційних, спецвидів НТД, книг іноземними мовами. Створюється, ведеться та розміщується у відділі обробки документів та організації каталогів (далі ВОТ ОК);

- Читацький алфавітний каталог;

- Читацький алфавітний каталог абонемент №2;

- Систематичний читацький каталог, побудований за ред. З.А. Амбарцумяна. Обов'язковий, картковий. Містить бібліографічні записи на всі документи бібліотечного фонду, крім періодичних та інформаційних видань, спецвидів НТД та книг іноземними мовами.

- Систематичний читацький каталог, побудований за таблицями ББК;

- Топографічний (обліковий) каталог;

- Картотека назв художньої літератури;

- Зведена алфавітна картотека періодичних видань;

- Картотека книгозабезпеченості навчальних дисциплін;

- Картотека краєзнавчої літератури (ДБВ);

- Картотека учбової літератури;

- Картотека наукових праць викладачів і співробітників університету;

- Систематична картотека статей (велись до 2002р., законсервована);

- Електронний каталог.

Читацький та службовий, обов'язковий. Містить записи про всі види документів бібліотечного фонду. Поєднує функції алфавітного, систематичного, тематичного, нумераційного та топографічного каталогів. Створюється в АБІС «ІРБІС» з 2002 року.

4. Взаємозв'язок між каталогами і картотеками.

Взаємозв'язок між каталогами та картотеками забезпечується:

4.1. Єдиною системою інформації про каталоги і картотеки бібліотеки.

4.2. Наявністю в каталогах і картотеках довідкового апарату.

4.3. Використання єдиних правил бібліографічного опису, єдиних класифікаційних індексів.

5. Організація, ведення і редагування каталогів та картотек.

- 5.1. Організація, ведення і редагування каталогів та картотек проводяться на основі єдиних методичних принципів, відповідно до затверджених технологічних інструкцій, норм і планових завдань.
- 5.2. Організація і ведення каталогів і картотек проводиться на основі паспортів, положень та інструкцій.
- 5.3. Редагування каталогів і картотек проводиться на основі прийнятих інструкцій.

6. Інформація про каталоги і картотеки. Популяризація каталогів і картотек. Обслуговування користувачів за їх допомогою.

- 6.1. Інформація про каталоги і картотеки, популяризація каталогів і картотек – складова частина всієї системи заходів щодо поширення біблотечно-бібліографічних знань серед студентів.
- 6.2. Інформація і популяризація здійснюється:
 - За допомогою засобів наочної інформації тестового і графічного характеру;
 - За допомогою заходів диференційованого (індивідуального і масового) характеру: консультацій, бесід, лекцій, екскурсій, біблотечно-бібліографічних занять з I-м курсом;
 - Шляхом використання комплексних форм і методів популяризації літератури.
- 6.3. Обслуговування користувачів за каталогами і картотеками проводиться на основі інструкції.
- 6.4. Уся система форм і методів інформації, популяризації, обслуговування користувачів за каталогами і картотеками здійснюється за планами структурних підрозділів бібліотеки.

7. Керівництво системою каталогів і картотек бібліотеки ЦНТУ.

- 7.1. Керівництво системою каталогів і картотек бібліотеки ЦНТУ здійснюється на основі принципів централізації, планомірності і координації їхнього розвитку, контролю за їхнім станом і т.д.
- 7.2. Керівництво системою каталогів і картотек здійснюється відповідно до планів роботи, наказів і розпоряджень дирекції бібліотеки і включає:
 - Складання річних планів з відповідними розділами;
 - Розробку методичної і технологічної документації;
 - Координацію роботи між відділами бібліотеки;
 - Контроль за виконанням планових завдань, рішень організаційного і методичного характеру;
 - Впровадження нормативних документів;
 - Виявлення, вивчення і поширення передового досвіду в цій галузі.
- 7.3. Методичне керівництво організацією, веденням і редагуванням усіх біблотечних каталогів і картотек бібліотеки ЦНТУ, здійснюється відділами обліку та наукової обробки літератури та інформаційно-бібліографічним відділом.
- 7.4. Відповідальність за організацію, ведення, редагування і використання окремих каталогів і картотек покладається на відділи, у чиєму веденні вони знаходяться.